

**Sven Winnell 19960209:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
Del 4 av 4: sid 701-745. Kap. 7.**

En sammanställning den 9 februari 1996 med några preliminära sidor ur ett pågående, ännu ej avslutat, forskningsprojekt om samhällsplaneringens problem.

© 1996 Sven Winnell. Fyrverkarbacken 4o, 112 60 Stockholm.

7. Hur bör man planera så att alla får ett hälsosamt och rikt liv enligt Riodeklarationens krav ?

- * Hur bör man planera så att alla får ett hälsosamt och rikt liv enligt Riodeklarationens krav samtidigt som jorden vårdas?
- * Människornas levnadsvillkor, styrningsmöjligheter och roller . Planeringsmoment.
- * Folkmängd i världens olika länder.
- * De psykiska förhållanden.
- * De kroppsliga förhållanden. Hushållspengar och arbetslöshet.
- * Att vårda jorden. De fysiska miljöerna.
- * De sociala miljöerna.
- * Opolitiska planeringar. Politiska planeringar. De demokratiska processerna.
- * Planering och styrning på globala och nationella nivåer. Svenska planeringar.
- * Tabeller :
 - * Anställda inom offentlig sektor. Anställda inom industrin. Socioekonomisk indelning.
 - * Värde av exporterade varor. Värde av export och import till och från olika länder.
 - * Aktiebolagens börsvärden. Statliga bolag.
 - * Sjukhusens verksamhet. Statliga anslag till forskning och utveckling.
 - * Statliga anslag till miljövårdsverksamhet. Utsläpp och utsläppskällor.
 - * Utsläpp till luft av svavel-, kväve- och kol. Återvunna mängder av glas, burkar , papper.
 - * Brott som kommit till polisens kännedom. Personer som lagförts för brott.
- * Brottslighet, missbruk, moral och solidaritet.
- * Individens möjligheter att förbättra för sig. Att påverka och förändra individer o miljöer.
- * Schema över påverkans- och förändringsproblem.
- * Rådande och väntade bristsituationer och konfliktrisker medför krav om mer och bättre planeringar.
- * Schema över individens inre och yttre påverkansflöden.
- * Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter.
- * Schema om samverkan med symboler.
- * Samspelsdiagram.
- * Planeringsprincip som utgår från nutiden.
- * Planeringsprincip som utgår från framtiden.
- * Människorna avgör tillsammans världens framtid.
Inre och yttre verkligheter. Samspel med symboler.
- * Symboler, symbolsystem, informationsmedel, informationskanalsystem.
- * Människorna kan påverka fysiska ting med fysiska krafter och påverka psyken med information.
- * Processer i inre verkligheterna som föregår människornas agerande i yttre verkligheten.
- * Inre verkligheter, spekulativt tänkande och empirism.
Framtidsplaneringens möjligheter. Medvetande. Ansvar.
- * Problemen har hopat sig och finns framför allt i de sociala miljöerna som formar de inre verkligheterna.
- * Inre verkligheter och åsikter förändras vartefter. Åsiktsledande organisationer.
- * Människor i samspel. Inre verkligheter och verksamheter kommer till uttryck i yttre verksamheter.
- * Viljor, framtidsvisioner, problem, makt och planeringar.
- * Inre och yttre verkligheter och verksamheter hos personer och organisationer.
- * Sändare, förmedlare, mottagare, överföringsfel och problem.
- * Vill man förbättra världen måste man få människorna att förstå sig själva och världen.

Hur bör man planera så att alla får ett hälsosamt och rikt liv enligt Riodeklarationens krav, samtidigt som jorden vårdas ?

Ett hälsosamt och rikt liv för alla.

I tidigare kapitel har Riodeklarationen redovisats och kommenterats. I deklarationens första punkt står att människan står i centrum och att hon har rätt till ett hälsosamt och rikt liv i samklang med naturen. I en punkt nära därefter står att skyddet av miljön måste vara en integrerad del av utvecklingsprocesserna.

Problemet gäller alla världens människor, nu omkring sex miljarder personer om 25 år troligen kring åtta och i mitten på nästa sekel kring 10.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

* **Individens kroppsliga förhållanden**, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.

* **Individens psykiska förhållanden**, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.

* **Individens fysiska miljö - fysiska samhälle.**

* **Individens sociala miljö - sociala samhälle.**

Människorna kan styra sina levnadsvillkor med hjälp av:

* **Individernas viljor.**

* **Kollektiva viljor.**

* **Handlingar för kroppen** (ekonomiska- teknologiska handlingar).

* **Handlingar för psyket** (informationshandlingar- kulturella handlingar).

Människorna kan styra sina levnadsvillkor genom verksamheter i fyra olika roller:

* A. Huvudroll: allmän levnadsroll-lekmannaroll-fritidsroll.

* **A1.** Att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

* **A2.** Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer.

* B. Biroll: förvärvslivs-yrkes-expertroll.

* **B1.** Att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till de egna kraven.

* **B2.** Att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar

framtiden. Planeringar är verksamheter som går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

* **Hur var det ?** Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.

* **Hur är det ?** Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.

* **Hur kan det bli ?** Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?

* **Hur bör det bli ?** Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter, och man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna på individernas levnadsvillkor, som ges av deras psykiska och kroppsliga förhållanden och av deras fysiska och sociala miljöer.

Samband mellan verksamheter och planeringsprinciper har behandlats i tidigare kapitel.

Världens stater och deras folk-mängd redovisas i följande tabell.

Därefter ges en kort orientering om problem med planering av psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer varvid refereras till verksamheterna i det tidigare redovisade klassifikationssystemet för verksamheter.

Folkmängd i olika länder i 1000-tal vid senaste folkräkning.

Enligt SÅS 1994, tab. 484.

Europa

Suveräna stater

Sverige	8 587
Danmark	5 124
Finland	4 998
Island	229
Norge	4 091

Albanien	3 182
Andorra	55
Belgien	9 979
Bosnien-Hercegovina	4 366
Bulgarien	8 948
Estland	1 573
Frankrike	56 634
Grekland	10 264
Irland	3 541
Italien	56 411
Jugoslavien	10 338
Kroatien	4 764
Lettland	2 680
Liechtenstein	25

Litauen	3 690
Luxemburg	384
Makedonien	2 034
Malta	345
Moldavien	4 338
Monaco	27
Nederländerna	13060

Polen	37 879
Portugal	9 833
Rumänien	22 760
Ryska federationen (f.d. Sovjetunionen)	147401
Europeiska delen	...
Asiatiska delen	...

San Marino	19
Schweiz	6 874
Slovenien	1 975
Spanien	38426
Storbritannien o. Nordirland	55 678
Tjeckoslovakien	15 568
Slovakien	5269
Tjeckien	10299

Tyskland (uppskattat 1991)	80 334
Ukraina	51 707
Ungern	1 0 375
Vatikanstaten	1
Vitryssland	10 200
Österrike	7 812

Icke suveräna stater

Danmark:	
Färöarna	46
Grönland (se Nordamerika)	
Norge:	
Svalbard och Jan Mayen	3
Storbritannien:	
Gibraltar	28
Kanalöarna	136
Man	70

Asien

Suveräna stater

Afghanistan	13 051
Arabemiraten, Förenade	1 043
Armenien	3 288
Azerbajdzjan	7038
Bahrain	351
Bangladesh	104 766
Bhutan	1 035

Brunei	193
Cypern	613
Filippinerna	60 546
Georgien	5 443
Indien	844 324
Indonesien	179 322
Irak	16 335

Iran	49 445
Israel	4 038
Japan	123 612
Jordanien	2 100
Kambodja	6 684
Kazakstan	16 537
Kina	1 160 017
Kirgisistan	4 290
Korea	
Dem. folkrep. Korea	
(Nordkorea) (Uppskattat1991)	22 195
Republiken Korea (Sydkorea)	43 520
Kuwait	1 697
Laos	3 585

Libanon	2 126
Malaysia	17 567
Maldiverna	213
Mongoliet	2 043
Myanmar (Burma)	35 308
Nepal	15 023
Oman (Uppskattat 1991)	1 559

Pakistan	84 254
Qatar	369
Saudi-Arabien	7 015
Singapore	2 706
Sri Lanka	14 847
Syrien	9 046
Tadzjikistan	5 109

Thailand	54 532
Turkiet	56 473
Turkmenistan	3 534
Uzbekistan	19 905
Vietnam	64 412
Yemen	11 282

Icke suveräna stater

Egypten:	
Gazaområdet	356
Portugal:	
Macao	248
Östra Timor	
(Portugisiska Timor)	748
Storbritannien:	
Hongkong	5 522

704

Afrika**Suveräna stater**

Algeriet	23 039
Angola (inkl Cabinda)	5 646
Benin	3 331
Botswana	1 327
Burkina Faso (Övre Volta)	7 965
Burundi	5 139
Centralafrikanska republiken	2 055
Comorerne	366
Djibouti	81
Egypten	48 254
Ekvatorialguinea	300
Elfenbenskusten	6 710
Etiopien	42 169
Gabon	449
Gambia	688
Ghana	12 296
Guinea	4 533
Guinea-Bissau	753
Kamerun	10 494
Kap Verde	337
Kenya	21 400
Kongo	1 843
Lesotho	1 447
Liberia	2 102
Libyen, Arabrep	3 637
Madagaskar	7 604
Malawi	7 989
Mali	7 696
Marocko	20 420
Mauretanien	1 864
Mauritius	1 057
Mocambique	11 674
Namibia	1 402
Niger	7 250
Nigeria	88 515
Rwanda	7 165
Sao Tomé och Principe	97
Senegal	6 928
Seychellerna	69
Sierra Leone	3 516
Somalia	7 114
Sudan	20 594
Swaziland	681
Sydafrika	26 288
Tanzania	23 174
Tchad	4 030
Togo	2 705
Tunisien	6 966
Uganda	16 672
Västra Sahara	164
Zaire	29 917
Zambia	7 818
Zimbabwe	10402

Icke suveräna stater

Frankrike:	
Mayotte	67
Réunion	598
Storbritannien:	
Brittiska besittningar i	
Indiska Oceanen	1
S t Helena	6
Ascencion	1
Tristan da Cunha	0

Nordamerika**Suveräna stater**

Antigua och Barbuda	66
Bahamas	255
Barbados	257
Belize	189
Canada	27 297
Costa Rica	2 417
Cuba	9 724
Dominica	71
Dominikanska republiken	5 648
El Salvador	5 048
Grenada	89
Guatemala	6 054
Haiti	5 054
Honduras	4 249
Jamaica	2 374
Mexico	81 141
Nicaragua	1 878
Panama	2329
S t Kitts och Nevis	44
S t Lucia	115
S t Vincent o Grenadinerna	108
Trinidad och Tobago	1 234
USA	248 710

Icke suveräna stater

Danmark:	50
Frankrike:	
Guadeloupe (inkl. franska delen av S:t Martin)	388
Martinique	360
S t Pierre och Miquelon	6
Nederländerna:	
Aruba	67
Nederländska Antillerna	172
Storbritannien:	
Anguilla	7
Bermuda	75
Caymanöarna	25
Jungfruöarna	12
Montserrat	12
Turks- och Caicosöarna	7
USA:	
Jungfruoarna	102
Puerto Rico	3 522

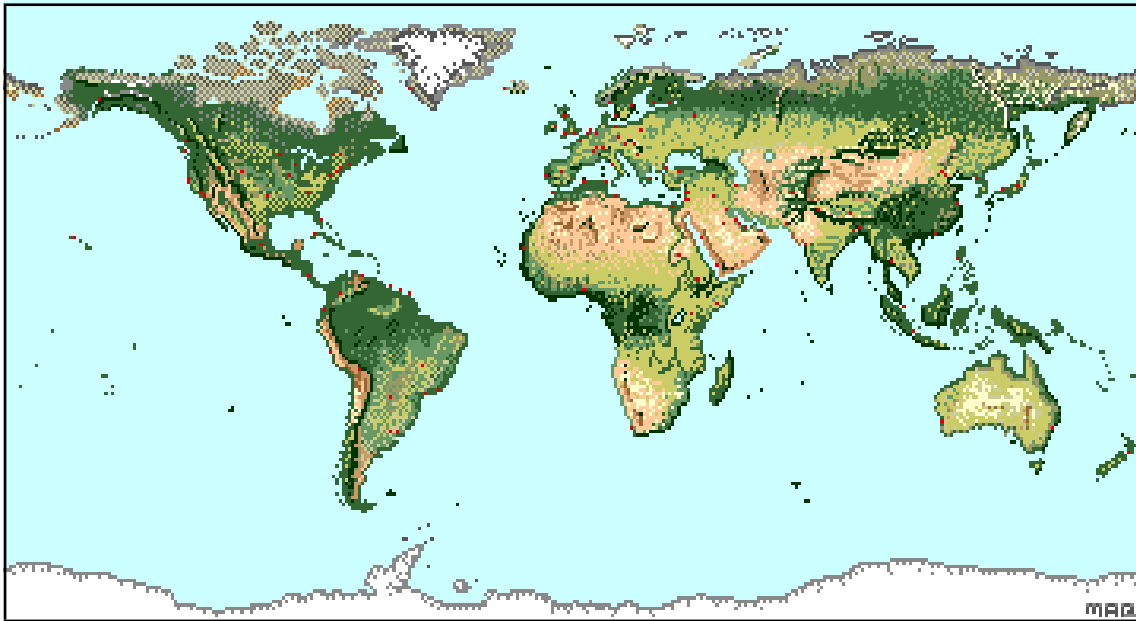
Sydamerika**Suveräna stater**

Argentina	32 609
Bolivia	6 405
Brasilien	146 155
Chile	13 233
Colombia	27 838
Ecuador	9 648
Guyana	759
Paraguay	4 124
Peru	17 005
Surinam	352
Uruguay	2 955
Venezuela	18 105

Icke suveräna stater

Storbritannien:	
Falklandsöarna (Malvinas)	2
Frankrike:	
Franska Guyana	115

705



Oceanien

Suveräna stater

Australien	15 602
Fiji	715
Kiribati (Gilbertöarna)	72
Nauru	8
Nya Zeeland	3 435
Papua Nya Guineas	3 011
Salomonöarna	285
Tongaöarna	95
Tuvalu	8
Vanuatu (Nya Hebriderna)	142
Västra Samoa	156

Icke suveräna stater

Australien:	
Cocos-(Keeling-)öarna	1
Julön	3
Norfolkön	2
Frankrike:	
Franska Polynesien	189
Nya Caledonien	164
Wallisarkipelagen	14

Nya Zeeland:	14
Cookoarna	18
Niuo	3
Tokelau-öarna	2
Storbritannien:	
Pitcairn	0

USA:

Amerikanska Samoa	47
Guam	133
Johnston-ön	1
Marshall-öarna	43
Midway-öarna	2
Mikronesiska federationen	73
Nord-Marianerna (Uppskattat 1991)	22
Wake-öarna	2

Förvaltarskapsområde för FN

Palau (USA-förv.)	15
-------------------	----

Antarktis

Antarktiska kontinenten	...
Norska besittningar	...

De psykiska förhållandena.

Det rika livet är först en fråga om individens upplevelse av ett rikt liv, och upplevelsen finns i 13 om individens upplevelser och känslor o d. De upplevelserna är beroende av individens kunskaper i 11, individens samtidsvisioner i 12, individens uppfattning om sammanhang, individens ideologi i 14, individens psykiska mekanismer i 15, individens logik i 16 och moral i 17. Religiösa verksamheter i 2 påverkar också.

Individen får genom sinnesorganen i 15 intryck från omvärlden, upplever den fysiska miljön i 71/78 som ger information om världen, upplever den sociala miljön i 79, som individen samspelar i, får intryck genom litteratur o d i 80/99. Individens inre verklighet påverkas av egna och andras verksamheter i 70/99.

Alla verksamheterna i 70/99 är av den arten att de påverkar individernas psyken, bl a deras upplevelser och moral, deras inre verklighet. Individens inre verklighet med bl a uppfattningar om världen påverkar individens agerande i de demokratiska processerna.

Alla verksamheter 70/99 påverkar alltså indirekt de demokratiska styrningarna.

De kroppsliga förhållandena.

Det hälsosamma livet beror av de inre upplevelserna, men beror i hög grad av de kroppsliga förhållandena. Kroppens verksamheter finns i 611/612 och upplysningar om hur kroppen bör hanteras finns i 613. Blir kroppen skadad eller sjuk behövs tillgång till räddningstjänst och sjukvård o d i 614/618.

För ett hälsosamt liv behöver kroppen mathållning i 641/642 (enligt rekommendationer för näringsintag i 613), boende i 643, energi-och hygienförsörjning med vatten, avlopp, avfallshantering, värme, el o d i 644, utrustning för hemmet och för kläder och personlig hygien i 645/646, pengar till hushållskostnader i 647, behöver tvätt och rengöring o d i 648 och barnavård, personvård i hemmet o d i 649. Fastighetsförvaltning sköts av verksamheter i 647.

För mathållningen behövs livsmedel från växtodling i 633, trädgårdsodling i 635, djur och djurprodukter från djurhållning, jakt och fiske i 636/639. En del av dessa livsmedel kan hushållen ordna själva, men i de utvecklade länderna når de vanligen hushållen via handel i 653 från livsmedelsindustrier i 663/664.

Livsmedelsindustrierna skaffar råvarorna från 633/639 via handeln 653. De behöver byggnader och anläggningar som byggs i 69 och maskiner o d som tillverkas i 66/68. Livsmedelsindustrierna behöver företagsledning enligt verksamheterna i 658, kontorsverksamheter i 651, penninghantering i 657 och marknadsföring i 659. De behöver också transportverksamheter i 656, personal från arbetsförmedlingen i 659 och ingenjörsverksamheter i 62.

Hushållens bostäder tillverkas i byggindustrin i 69, som tar byggmaterial bl a från asfaltindustrier i 665, tegelindustrier, cementindustrier, gipsskiveindustrier o d i 666, färger från färgindustrier i 667, armeringsjärn och stålblock, plåtar o d i 669, verktyg, spik, skruv och diverse metallvaror från 672/673, trävaruindustrier i 674, golvmatteindustrier i 678, sand, stenvaror o d från 679, mätinstrument o d från 681, byggmaskiner från 682, apparater för värme, vatten, avlopp, el o d från 683 och transportmedel från 689.

Hushållens porslinstallrikar, dricksglas o d kommer från 666 och bestick från 672/673 och från 671 om de är i ädelmetall.

För hushållens kläder, skor och textilier gäller motsvarande, det kommer från textilindustrier i 677, skoindustrier och industrier för sportartiklar i 685 och beklädnadsindustrier i 687.

För hemutrustning gäller samma, t ex telefoner, TVapparater, klockor, kameror musikinstrument o d från 681, kylskåp och spisar, elkaminer, glödlampor o d från 683 möbler från 684, leksaker o d från 688. Fordon och farkoster kommer från transportmedelsindustrierna i 689.

För den personliga hygien och för tvätt och rengöring behövs bl a hygienartiklar o d från de kemisktekniska industrierna i

688. Tvättmaskiner o d, kommer från industrierna för det i 683.

För barnavård och personvård behövs utrustning bl a från kemisktekniska industrier och läkemedelsindustrier i 688.

Hushållens energi-och hygienförsörjning kan ske lokalt eller i gemensamma anläggningar. För lokal hantering behövs anläggningar och bl a bränslen från skogen i 634, eller energigrödor i 633, avfallsgas från djurstallarna i 636, kol från kolgruvor i 679, eldningsolja från 665 eller andra bränslen från 662. Dricksvatten och avlopp kan ordnas lokalt genom anläggningar som drivs i 644. För ventilation kan behövas mekaniska system med fläktar etc. De lokala anordningarna byggs av byggindustrin i 69, som hämtar material från 66/68.

I de utvecklade länderna ordnas energi-och hygienförsörjningen ofta gemensamt med anläggningar som drivs i 644. Det är bl a kommunala vattenverk, avloppsverk och sophanteringsystem. Det är vidare elkraftverk i vattenfall, kolkraftverk, oljekraftverk, kärnkraftverk, vindkraftverk och verk drivna med sopor eller sk biobränslen mm. Det finns fjärrvärmeverk som förmedlar vattenburen värme för uppvärmning. Det finns kombinatier, värmekraftverk o d.

Alla dessa verk byggs av byggindustrier i 69, som hämtar material från varuindustrierna i 66/69.

Hushållen kan vara av olika slag, vanligen knutna till en bostad. Det kan vara egen ägd bostad i småhus, hyrd bostad i flerbostadshus, bostad i ålderdomshem etc.

Hushållspengar och arbetslöshet.

Ett besvärligt problem för hushållen är att skaffa pengar till hushållens drift. Det sker ofta genom arbete åt andra. Hushållsmedlemmarna kan uppsöka arbetsförmedlingen i 658 eller börja någon egen verksamhet som företagare, varvid företagsekonomi i 658 bör behärskas.

Pensionärer kan ha pension från pensioninstitutioner i 657, sjuka kan få sjukpenning från försäkringskassan där, arbetslösa kan också få ersättning där. För inkomster betalas skatt som tas av skattemyndigheter också i 657.

I världen är ett av de största problemen, att många hushåll inte har pengar som räck-

er till den materiella levnadsstandard som flertalet av befolkningarna har. Och det beror vanligen på att det inte går att få betalt arbete. I Sverige och Europa är de arbetslösa 10-15% av dem som har eller vill ha lönearbete.

I U-länder kan det vara större andel arbetslösa på grund bl a av en relativt hög teknisk utvecklingsnivå i jordbruket, som friställer arbetskraft där och en relativt låg teknisk nivå i andra näringar, som inte kan ta hand om friställda jordbruksarbetare.

Arbetslösheten beror av samhällsorganisationen, som inte kan ta tillvara ledig arbetskraft. Företag som drivs med anställda tycker det är bra med många arbetssökande eftersom lönerna kan hållas nere då. Å andra sidan får företagen lägre avsättning för sina produkter om folk inte har pengar att köpa för.

Väsentliga minskningar av arbetslösheten kan ske mest bara genom politisk styrning. Styrning kan ske bl a genom lagar och förordningar och genom regler för pengar.

I Sverige finns bl a lagar om anställning och anställningsskydd, men företagen kan inte tvingas anställa folk utan att få ersättning för det. För företagen bör gälla lagar o d som stimulerar till anställning av arbetskraft. Å andra sidan bör man beakta att företagen kan minska arbetsstyrkan och öka lönsamheten genom att ersätta människor med maskiner. Det är ett problem för I-ländernas varuproducenter som på världsmarknaden ska konkurrera med varuproducenter i U-länder, där arbetskraftskostnaden är lägre.

I politiska planeringar i 36/39 bör redas ut hur arbetslösheten ska kunna minskas. Där bör samordnas synpunkter från alla verksamheter 10-99 med syfte att ge alla ett hälsosamt och rikt liv. Efter utredningar i 36/39 får de politiska makthavarna i 35 besluta om lämpliga åtgärder och i lagar och förordningar föreskriva vad som skall gälla, och med beslut om pengar i 35 medverka till styrningarna.

I planeringarna i 36/39 kan man ta hjälp av bl a statistiker i 31, nationalekonomer i 34, sambandsforskare i 4 och naturforskare i 5, förutom alla i övriga verksamheter 10-99 som kan ge bidrag till utredningarna.

Att vårda jorden. De fysiska miljöerna.

Ett problem i Riodeklarationen gäller att vårda jorden, vår planet, så att den inte förstörs och vårda den så att det blir möjligt att ordna hälsosamt och rikt liv för alla. Omvårdnaden om jorden i ett långsiktigt perspektiv kan komma i konflikt med krav om ett hälsosamt och rikt liv i ett kortsiktigt perspektiv. Det är här fråga om planering av den fysiska miljön, som översiktligt sker i 71 och där hänsyn måste tas till människornas krav i korta perspektiv.

Aktuella problem för de fysiska miljöerna är att förhindra skadliga ozonhål i atmosfären och förhindra utsläpp av gaser som ger hälsorisker för det levande, skador på gamla byggnadsmonument o d och s k växthuseffekt, som kan påverka temperaturen på jorden, smälta isarna med översvämningar som följd och ändra Golfströmmen så att det blir obehagligt i vår del av världen där vi är beroende av den.

Andra problem gäller hushållning med naturresurser, återanvändning av avfall och att förhindra utrotning av växter och djur, förhindra förstörelse av skogar, som är av betydelse för klimatet på jorden o d.

Materiens kretslopp har behandlats i tidigare kapitel.

I 71 bör i opolitiska planeringar studeras aspekter på de fysiska miljöerna för olika geografiska nivåer, bl a världsnivå, nationella och lokala nivåer. Synpunkter bör inhämtas från sambandsforskare i 4, från naturforskare i 5, hälso- och sjukvården i 61, ingenjörerna i 62, lantbrukare, växtodlare, skogsbrukare, trädgårdsodlare, djurhållare, jägare, fiskare och naturvårdare i 63, hushåll och verksamheter med gemensamma anläggningar för el- gas- värme-, vatten- och avloppsförsörjning och avfallshantering o d, militära verksamheter mm i 652, handelsverksamheter i 653, televerksamheter i 654, transportverksamheter i 656, penningverksamheter och företagsekonomiska verksamheter o d i 658, och tillverkningsverksamheter i 66/69.

Planerarna i 71 bör också inhämta synpunkter från bl a upplevelseverksamheterna i 13, logiken i 16 och moralen i 17, statistiker i 31, nationalekonomer i 33, jurister i 34, politiska planerare i 36-39, samt synpunkter från formgivarna i 72-79, bl a, och det är mycket viktigt, arkitekturformgi-

varna i 72, och synpunkter från sådana som medverkar i och på olika sätt hanterar sociala miljöer i 79.

De sociala miljöerna.

I 79 behövs särskilda planeringar för de sociala miljöerna minst lika omfattande som planeringarna för de fysiska miljöerna i 71. Planeringarna för de sociala miljöerna ger underlag för planeringarna av de fysiska miljöerna, som ska passa till de sociala miljöerna och är medel för de sociala miljöerna.

Opolitiska planeringar.

För individernas psykiska och kroppsliga förhållanden behövs omfattande planeringar, som ger underlag för planeringarna av de sociala och de fysiska miljöerna. Planeringen av individernas psykiska förhållanden bör ske i 1. De kroppsliga förhållandena bör planeras i 6 och nyss har berörts problem med utgångspunkt från 64.

Politiska planeringar.

Samordning av opolitiska planeringar för individernas psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer sker i politiska planeringar i 36-39, där 36 gäller de kroppsliga förhållandena, 37 de psykiska, 38 de fysiska miljöerna och 39 de sociala miljöerna. Mellan 36, 37, 38 och 39 behövs utbyten så att lämpliga planeringsresultat nås.

Man bör observera, att i 36-39 är avsikten att planera de politiska styrningarna, men för att göra det måste planerarna där ha bra underlag från de mer omfattande planeringarna som nämnts för individernas psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer.

De demokratiska processerna.

De viktigaste tillämpningarna av kollektiva viljor som leder till styrningar gäller politiska styrningar i de demokratiska processerna.

De politiska planeringarna i 36/39 ska ge beslutsunderlag för de politiska makthavarnas beslut. I en demokrati innebär det ett mycket betydande problem. De verkliga makthavarna är den röstberättigade delen i befolkningen, "valmanskåren", och det är

den som ska bestämma. I praktiken är det ett svårlost problem. Folket väljer representanter som verkställer besluten, för det mesta dock utan bra kontakt med folket. Det finns ett politikerförakt i Sverige som går ut på att folket inte tror på de politiska representanterna, misstror deras förmåga att tolka folkets önskemål.

En orsak till politikerföraktet lär vara, att representanterna inte har bra beslutsunderlag och beslutar i blindo. En förbättring av de demokratiska processerna kan ske med hjälp av bättre, allsidigare planeringar i enlighet med det som antytts i det föregående.

Ett problem gäller, att de röstberättigade har dåliga kunskaper och har orealistiska önskemål och inte alltid vet sitt eget bästa. Även detta kan hjälpas upp med hjälp av bättre planeringar som klagör sammanhang. Det är ett enormt informationsproblem att göra alla till goda medborgare som sätter sig in i alla problem, kan genomskåda väsentliga konsekvenser av olika åtgärder och har den solidaritet som behövs för att försöka ge alla ett bra liv.

Enligt läroplanen och kursplanerna för grundskolan ska man dock sträva mot att göra alla till kunniga och ansvarskännande medborgare.

Man bör observera, att möjligheterna att styra politiskt varierar i världen. Styrningarna och styrningsmöjligheterna är olika i Sverige, EU-länderna för övrigt, Ryssland, USA, Japan och Kina t ex. I USA lägger man stor vikt vid att de sk marknadsmekanismerna ska få råda. I Ryssland håller man på med en omställning från centralstyrd diktatorisk hushållning till mer demokratisk styrning.

Planering och styrning på globala och nationella nivåer.

Man bör skilja noga mellan planering och styrning. Man kan planera vad som helst utan att några möjligheter att styra det som planeras. Svenskarna har inte möjligheter att direkt ingripa i demokratiska styrningar i andra länder. Svenskar kan t ex inte styra de demokratiska processerna i Estland, Ryssland, USA, Japan eller Kina men kan hålla en planering som gäller hur det var, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli i dessa länder.

På grund av att svenskarna i mycket hög

grad är beroende av utvecklingen i andra länder, är det av stor betydelse, att svenskarna får en uppfattning om hur det kan och bör bli i andra länder.

Det är intressant att veta om andra länder bl a med hänsyn till svenskarnas konkurrensförmåga ifråga om svensktillverkade varor på världsmarknaden. Det är också intressant att veta om andra länder med hänsyn till risk för krig, miljöstörningar o d, som direkt kan beröra Sverige eller orsaka störningar i varuproduktionen i världen.

Därför bör Sverige hålla sig med en svensk världsplanering som underlag för svenskarnas agerande i världen.

Förteckningen över världens stater upptar 188 suveräna stater :

Europa: 43	Nordamerika: 23
Asien: 46	Sydamerika: 12
Afrika: 53	Oceanien: 11

I grundskolans historieämne kan man i princip få veta hur det var i dessa länder och i geografiämnet hur det är. Man behöver också få veta hur det kan bli och hur det bör bli, och för det behövs systematiska planeringar.

Styrning i alla länder sker genom politiska styrningar som är olika alltefter de lagar som gäller i de olika länderna. Men väsentliga styrningar sker också genom sk marknadsmekanismer, där de privata företagen, isynnerhet de stora, styr genom inköp av varor och tjänster, anställning av arbetskraft, finansiella transaktioner, investeringar, varuproduktion, tjänsteproduktion, handel, priser, reklam och marknadsföring, forskning mm.

Anställdas fackföreningar, intresseorganisationer av andra slag, och folkrörelserföreningar kan utöva styrningar om de är tillräckligt starka

Företag kan i viss utsträckning styras med demokratiska styrningar, och det sker på olika sätt i olika länder, men det anses vanligen att företagen bör ha stor frihet i sitt agerande.

Styrning av företag kan ske bl a genom regler om arbetsmiljö och genom regler om tillåtna utsläpp av skadliga gaser, vätskor och fasta ämen o d. Sådana regler påverkar konkurrensförhållanden mellan länderna om de har olika regler. Det är ett av skälen till bildandet av den Europeiska Unionen,

EU, man vill åstadkomma gemensamma regler för medlemsländerna. Men kvar står konkurrensförhållandena mellan EU och övriga världen.

I tidigare kapitel har behandlats

* FN, FNs underorgan och fackorgan och gjorts kommentarer om makt och inflytande.

I FNs regi har skapats en del regler, som i möjligaste mån avses ska gälla i hela världen, bl a

* GATT, Allmänna tull och handelsavtalet, som nu ersatts av WTO.

Andra regler är

* FNs deklaration om de mänskliga rättigheterna, den sk

* Riodeklarationen och

* "Agenda 21", som handlar om hur man bör hantera världens problem inför det kommande nya seklet, det 21:a århundradet.

Styrning sker också genom opinionsbildning av många slag bl a med hjälp av massmedier med stort inflytande över opinionsbildning, likaså genom undervisning i grundskolan och i högre skolor och fortbildningsorgan.

Svenska planeringar.

I Sverige kan man i viss utsträckning styra människornas psykiska och kroppsliga förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer i Sverige, och då bör man hålla igång bra planeringar för det. Man bör planera även styrningsprocesserna.

I Sverige bör man också hålla igång världsplaneringar med planering för andra länder, som underlag för planeringarna av de svenska förhållandena. Men det går inte att styra efter dessa planeringar i alla avseenden. Genom internationella konventioner o d kan vissa förhållanden styras också utomlands. I en världsplanering bör man finna ut vad som kan styras utomlands och man bör planera dessa styrningar.

De svenska biståndsmyndigheterna planerar bistånd till andra länder. Det behövs också planeringar som visar hur svenskar och svenska företag kan delta i andra länder och delta i handel med andra länder till fördel för både svenskar och andra. De stora kommersiella företagen har sådana planeringar, men det behövs offentliga planeringar om det, bl a för att minska arbets-

lösheten i Sverige.

Det anses nu ofta, att staten inte bör äga och driva kommersiella företag. Ändå äger staten många sådana. Det sägs, att staten är dålig på att leda kommersiella företag, men även många privata företagare är dåliga företagsledare.

Det anses ofta, att staten och kommunerna bara ska ha företag och organisationer för sjukvård, äldreomsorg, barnomsorg undervisning o d, kommunikationer och transporter, polisväsen, kriminalvård, militärväsen, skatteindrivning od, och i dessa verksamheter i möjligaste mån ha konkurrens från privata företag. Nu pågår nedskärningar av statliga och kommunala verksamheter av dessa slag varigenom anställda friställs och ofta blir arbetslösa.

De privata kommersiella företagen kan inte suga upp alla friställda, staten har ännu i början av 1996 inte givit någon ledtråd till hur arbetslösheten ska minskas, men man uttrycker målsättningar om minskningar.

Några tabeller. Tidigare har i kapitlet om klassifikationssystemet visats tabeller som kan vara intressanta i sammanhanget nu :

Information och undervisning od:

* Professorer i Statskalendern.

* SABs bibliotekssystem . Bokproduktion.

* Forskningsbibliotek. Högskolor.

* Statistisk årsbok. Statistikleverantörer:

Statlig styrning:

* Rikets indelningar:

* Riksdagen och regeringen.

* Institutioner i Statskalendern.

Individernas kroppsliga, materiella förhållanden:

* Dödsorsaker. Handikapporganisationer.

* Privat konsumtion och hushållsbudgetar.

* Statsbudgeten och statsskulden.

Arbetsmarknaden:

* Arbetsgivareförbund.

* Fackliga organisationer.

Social miljö o d:

* Studieförbund och deras kulturprogram.

* Idrottsföreningar.

* Vissa folkrörelser.

Ytterligare tabeller finns i det närmast följande.

Anställda inom offentlig sektor 1990, 1 000-tal.

Enligt SÅS 1995, Tab. 197.

Verksamhetsområde	
Statlig verksamhet	401,3
Allmänna civilförvaltningen och försvarsväsendet	242,6
Därav	
Domstolsväsendet	6,8
Kriminalvården	8,7
Polisväsendet	27,6
Försvaret	48,8
Vägverket	8,9
Universiteten m. m.	40,8
Sveriges lantbruksuniversitet	3,9
Arbetsmarknadsverket	11,8
Länsstyrelserna	6,5
Skattemyndigheterna	5,1
Lokala skattemyndigheterna	6,4
Kronofogdemyndigheterna	2,9
Riksdagen och dess verk	1,6
Affärsverken	158,7
Posten	66,0
Televerket	42,6
Statens järnvägar	26,4
Vattenfall	9,3
Domänverket	3,9
Affärsverket FFV	4,8
Luftfartsverket	4,3
Sjöfartsverket	1,4
Kommunal verksamhet	1140,9
Primärkommunal personal	723,4
Statligt lönerulerad verksamhet	139,8
Kommunalt lönerulerad verksamhet	583,6
Kyrkokommunal personal	23,5
Statligt lönerulerad verksamhet	3,4
Kommunalt lönerulerad verksamhet	20,1
Landstingskommunal personal	394,0
Statligt lönerulerad verksamhet	8,0
Kommunalt lönerulerad verksamhet	386,0
Övrig offentlig verksamhet	23,0
Samtliga	1565,2
Därav	
Undervisning	268,9
Sjukvård	376,7

Förvärvsarbetande befolkning efter socioekonomisk indelning (SEI) i november 1990.

Enligt SÅS 1994, tab 205.

	Män
Arbetare	1 052 973
Ej facklärd, varuproducerande	263 137
Ej facklärd, tjänstproducerande	279 678
Facklärd, varuproducerande	469 806
Facklärd, tjänstproducerande	40 352
Tjänstemän	863 856
Lägre tjänstemän	210 928
Tjänstemän på mellannivå	366 905
Högre tjänstemän/ ledande befattningar	286 023
Företagare	188 606
Fria yrkesutövare med akademiska yrken	6 230
Företagare exkl. lantbrukare	130 757
Lantbrukare	51 619
Övriga	228 374
Oklassificerade anställda	184 048
Uppgift saknas	44 326
Samtliga	2 333 809

Anställda inom industrin 1990.

Enligt SÅS 1994, tab 198.

Arbetare	528 584
Malmgruvor	5 118
Andra gruvor och mineralbrott	1 904
Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksvaruindustri	5 1 427
Textil-, beklädnads-, läder- och lädervaruindustri	17 975
Trävaruindustri	43 819
Massa-, papper- och pappersvaru- industri, grafisk industri	73 515
Kemisk industri, petroleum-, gummivaru-, plast- och plastvaruindustri	38 282
Jord- och stenvaruindustri	16 910
Järn-, stål- och metallverk	31 159
Verkstadsindustri	246 294
Annan tillverkningsindustri	2 181
Samtliga män	399 931
Samtliga kvinnor	128 653

Tjänstemän	248 451
Malmgruvor	1 232
Andra gruvor och mineralbrott	7 612
Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksvaruindustri	18 407
Textil-, beklädnads-, läder- och lädervaruindustri	4 798
Trävaruindustri	11 009
Massa, papper- och pappersvaruin- dustri, grafisk industri	35 424
Kemisk industri, petroleum-, gummi- varu-, plast- och plastvaruindustri	24 959
Jord- och stenvaruindustri	6 322
Järn-, stål- och metallverk	9 803
Verkstadsindustri	134 741
Annan tillverkningsindustri	995

Samtliga män 173 468

Samtliga kvinnor 74 983

Förvärvsarbetande befolkning efter socioekonomisk indelning (SEI) i november 1990.

Enligt SÅS 1994, tab 205.

	Kvinnor
Arbetare	928 040
Ej facklärd, varuproducerande	106 117
Ej facklärd, tjänstproducerande	581 667
Facklärd, varuproducerande	40 496
Facklärd, tjänstproducerande	199 760
Tjänstemän	965 037
Lägre tjänstemän	437 650
Tjänstemän på mellannivå	370 228
Högre tjänstemän/ ledande befattningar	157 159
Företagare	79 485
Fria yrkesutövare med akademiska yrken	2 395
Företagare exkl. lantbrukare	59 160
Lantbrukare	17 930
Övriga	185 122
Oklassificerade anställda	164 109
Uppgift saknas	21 013
Samtliga	2 157 684

712

**Värde av exporterade varor (fob)
1992:enligt SITC,Rev.3, milj.kr**

SITC Enligt SÅS1994,tab 143.

0	Livsmedel o levande djur	5 376
01	Kött och köttvaror	243
04	Spannmål och varor därav	1 461
	Drycker och tobak	575
2	Råvaror, icke ätbara, utom bränslen	26 405
21	Hudar, skinn och pälskinn, oberedda	549
24	Trävaror och kork	11 669
246/247	Pappersved, rundvirke och grovt kanthugget virke, flis, spån och träavfall	409
25	Pappersmassa o pappersavfall	8 512
28	Malmer o skrot av metaller	4 554
281	Järnmalm	2 683
3	Mineraliska bränslen, smörjolja, elström	10 331
334	Mineraloljeprod., raffinerade	8 490
351	Elektrisk ström	1 068
4	Animaliska och vegetabiliska oljor och fetter	485
5	Produkter av kemiska och närstående industrier	29 953
51/52	Organiska o oorganiska kemiska föreningar o grundämnen	4 680
54	Medicinska och farmaceutiska produkter	12 315
57/58	Plast i obearbetad och bearbetad form	6 988
59	Diverse kemiska produkter	2 871
6	Bearbetade varor	82 879
61	Läder, lädervaror och beredda pälskinn	329
62	Gummivaror	2 346
63	Varor av trä och kork utom möbler	2 458
64	Papper, papp o varor därav	36 359
65	Garn, vävnader m, m., utom kläder	3 772
66	Varor av mineraliska ämnen utom metaller	3 004
67	Järn och stål	18 499
68	Metaller utom järn och stål	5 370
69	Arbeten av metall	10 742
7	Maskiner och apparater samt transportmedel	139 324
71	Kraftalstrände maskiner	10 110
713	Förbränningskolvmotorer	4 809
72	Maskiner för särskilda industrier	16 485
73	Metallbearbetningsmaskiner	3 317
74	Andra icke elektr. mask. o. apparater	23 716
75	Kontorsmask. o ADB mask.	7 022
752	ADB-maskiner	3 596
759	Delar till kontors- o. ADB-maskiner	2 667
76	Tele-, radio-, TV-app., gram., bandsp. o. d.	15 521
7641	App. f trådtelefoni,-telegrafi	1 507
77	Andra elektr. maskiner o. apparater	14 342
772	Strömställare,kontakter, reläerm.m.	3 079
78	Fordon för vägar	42 752
7812	Personbilar	19 957

78219	Lastbilar	9 555
783	Övriga motorfordon	212
7832	Dragbilar för påhängsvagnar	101
784	Delar och tillbehör till motorford.	11 449
79	Andra transportmedel	6 058
793	Fartyg o. annan flytande materiel	2 476
8	Diverse färdiga varor	30 066
81	Monterade el. monter.färdiga byggnader; sanitets. rörlednings- och belysningsin stallationsmateriel	1 782
82	Möbler, madrasser, sängkläder, kuddar	5 566
84	Kläder	2 228
85	Skor	321
87	Mät-och kontrollinstrument m.m.	8 021
89	Andra färdiga varor	11 144
891	Vapen och ammunition	1 939
9	Övriga varor	615
	Summa Total	326 008

**Värde av exporterade varor(fob)
enligt SITC,Rev3,1992, milj.kr.**

Enligt SÅS 1994 tab 146.

Finland	16 861
Norge	27481
Schweiz	6 681
Österrike	4929
Danmark	23 320
Belgien,Luxemburg	13 844
Frankrike	18 867
Italien	14 351
Nederländerna	18 241
Storbritannien	31 516
Tyskland	48 746
Spanien	7 287
Ryssland	1 639
USA	26 896
Japan	6 634
Övriga länder	52 314
Summa	326 008

**Värde av importerade varor(fob)
enligt SITC,Rev3,1992, milj. kr.**

Enligt SÅS 1994 tab 145.

Finland	17 947
Norge	19 880
Schweiz	5 525
Österrike	3 917
Danmark	22 586
Belgien,Luxemburg	10 253
Frankrike	14 858
Italien	11 127
Nederländerna	12 439
Storbritannien	24 989
Tyskland	53 699
Spanien	4 065
Ryssland	2 715
USA	25 353
Japan	14 656
Övriga länder	38 728
Summa	289 923
	713

Aktiebolagens börsvärden 28 januari 1996, miljoner kr.

Enligt DN 28 januari 1996.

22507	Aga	7529	Graninge
61300	Asea	6892	Gullspång
16099	AssiDomän	1059	Hexagon
165165	Astra	6288	Hufvudst.
18168	Atlas Copco	4564	Höganäs
8814	Autoliv	1681	ICB
8374	Avesta Sheff	301	J&W
20154	Electrolux	2057	JM
130126	Ericsson	370	JP Bank
18004	Gambro	1395	Kalmar Ind.
15889	Hennes & M	143	KM
20444	Incentive	984	KLövern
8692	Industdv	3334	Latour
33089	Investor	1638	Lindab
8411	Kinnevik	1052	Lindex
13100	MoDo	685	Linjebuss
24403	Nordbanken	5539	Lundbergs
134746	Phar&Upjohn	5013	Marieberg
30943	Sandvik	574	Midway
17554	Skandia	1889	Munksjö
25706	S-E-Banken	6214	NCC
14051	SKF	1933	Nobelpharma
26444	Skanska	1369	Nordstr&Thu
20307	Sparbanken	2348	OM
8495	SSAB	329	Orrefors Kosta
15128	Stadshypotek	6299	Perstorp
23178	Stora	346	Piren
20363	SCA	338	Platzer
28263	SHB	3911	PLM
24267	Sydskraft	1012	PriFast
8560	Trelleborg	2905	Ratos
9008	Trygg-Hansa	182	Sandb&St
59567	Volvo	200	Scandiacons.
A-listan	övriga	2298	Scribona
1231	Allgon	3402	Seco Tools
456	Arcona	7235	Securitas
1127	Argonaut	1967	Siab
2096	ASG	473	Sifab
3242	Assa Abloy	241	Skoogs
2226	Atle	2248	Skåne-Gr.
408	Beijer	1427	Spectra-Phy
2491	Bergm&Bev	333	Spendrup
1982	Bilspedition	1875	Stena Line
297	Borås W.	4112	Svedala
798	BPA	7508	Sila
2427	Bure	480	Terra Mining
1044	B&N	2240	TV4
3225	Cardo	383	UnitedTank.
1615	Catena	4647	WM-data
4013	Celsius	360	Ångpannef.
280	Consilium	1397	Öresund
5305	Custos	1189	Östgöta Ensk.
660	Eldon	Utländska aktier	
2022	Elekta	3001	Akzo Nobel NV
3827	Esselte	38442	Alcatel
8146	Euroc	740	Bayer
954	Fabege	4379	Kvaerner
433	FFNS	75786	Nokia
695	Finnveden	63453	Norsk Hydro
473	Forcenergy	800	OMI Corp.
924	Forsheda	46991	Saint Gobain
766	Frontline	OTC-listan	
1654	Garphyttan	145	Acrimo
4860	Getinge	253	Beijer&Alma
270	Geveko	168	Bongs
376	Gotland	297	Brio
		192	Caran

Statligt hel- och delägda aktiebolag 1991. Enligt SÅS 1994, tab 299.

	Antal anställda
Affärsverksförvaldade aktiebolag	
ELLEMTEL Utvecklings AB (T)	755
Postbolagen AB (P)	2 086
Swedavia AB (L)	16
AB Swedcarrier (SJ)	15 611
Swederad AB (SJ)	7
Teleinvest AB (T)	7 369
Kreditinstitut	
Foretagskapital AB (F)	4
AB Industrikredit (F)	54
Lantbrukskredit AB (F)	3
Nordbanken (F)	6856
Statens Bostadsfinansierings- aktiebolag SBAB (F)	55
AB Svensk Exportkredit (N)	76
Övriga aktiebolag	
AB Aerotransport (ABA) (K)	5
Apoteksbolaget AB (S)	10 607
Bergslagens Teknikutvecklings AB (A)	134
Blekingen AB (A)	207
AB Bostadsgaranti (F)	8
Domän AB (N)	4 449
Förvaltningsbolaget Fortia (N)	
ASSI AB	7 815
Celsius Industrier AB	147 883
FFV AB	4404
Luossavaara-Kirunavaara AB (LKAB)	3 439
Ncb AB	4 734
Procordia AB	40 673
SIB-Invest AB	13
SSAB Svenskt Stål AB	11403
Grängesbergs Gruvor AB (N)	159
AB Göta kanalbolag (N)	52
Kungliga Dramatiska Teatern AB (KU)	368
Kungliga Teatern Aktiebolag (Operan) (KU)	687
AB Kurortsverksamhet (S)	351
Nordiska Satellitaktiebolaget (N)	-
OK Petroleum AB (N)	1624
Samhall (A)	29 787
SEMKO AB (N)	235
SGAB Sveriges Geologiska AB (N)	327
SKDFöretagen AB (F)	840
SSPA Maritime Consulting AB (N)	71
Swedish National Road Consulting AB (SweRoad) (K)	100
AB Svensk Anläggningsprovning (N)	623
Svensk Avfallskonvertering AB (SAKAB) (M)	95
AB Svensk Bilprovning (K)	2 357
Svenska Lagerhus AB (F)	36
Svenska Penninglotteriet AB (F)	156
Svenska rymdaktiebolaget (N)	329
Svenska Statens Språkresor AB (U)	25
Systembolaget AB (S)	2 638
AB Tipstjänst (F)	408
ATumba Bruk (RB)	484
V & S Vin & Sprit AB (F)	1 006
Vattenfall AB (N)	10 105
Värdepapperscentralen VPC AB (F)	150
Zenit Shipping AB (N)	-

F= finansdepartement, N= närings-, S=social-, A=arbetsmarknads-, N= Närings-, K= kommunika-
tions-, U=utbildnings-, M=miljödep-, KU=
kultur-, RB= riksbanken etc.

Sjukhusens verksamhet. Enligt SÅS 1994, tab 372.

Antalet fasta vårdplatser.	
Medicinsk korttidsvård	15 281
Allmän internmedicin	8 585
Lungmedicin	749
Neurologi	596
Infektionssjukvård	1 292
Barnmedicin	1900
Hud- och könssjukvård	269
Onkologi	837
Kirurgisk korttidsvård	16 631
Kirurgi	11307
Gynekologi och förlossningsvård	3 849
Ögonsjukvård	493
Öron-, näs- och halssjukvård	982
Långtidssjukvård	45091
Psykiatrisk vård	12960
Allmän psykiatri	12290
Barn- och ungdomspsykiatri	526
Allmänmedicin	-
Övrigt	3 716
Allmän vård	405
Rehabilitering	876
Lättvård	394
Akutmottagning och intagnings- avdelning	701
Intensivvård (ej klinikansluten)	1330
Summa	1991 93 679
	1990 98 009
	1989 101 809
	1988 104 145
	1987 106 885
Därav landsting	1991 83 652
	1990 87 806
	1989 91 316
	1988 93 563
	1987 96 344

Beräknade anslag för forsknings- och utvecklingsverksamhet (FoU) på ändamål i budgetpropositionen 1992/93 (inkl. affärsverken).

Enligt SÅS 1994, tab.444. Miljoner kr.

Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske	337
Industriell verksamhet	1 161
Energi- och vattenförsörjning	441
Transport och telekommunikationer	971
Boende och samhällsplanering	147
Fysisk miljö. naturvård	661
Hälso- och sjukvård	120
Socialvård, social miljö, trygghet	73
Kultur, massmedia, fritid	113
Undervisning	50
Arbetsmiljö, personalskydd	362
Offentlig förvaltning, sarnhällsservice	294
Utforskning av jorden och atmosfären	51
Allmän vetenskaplig utveckling	8 925
Naturvetenskap	1 966
Teknisk vetenskap	2 012
Medicinsk vetenskap	2 476
Lantbruks- och veterinärvetenskap	779
Samhällsvetenskap	788
Humanistisk vetenskap	612
FoU som inte kan fördelas	292
Rymdverksamhet	267
Försvar	4 492
Summa	18 464

715

**Statliga anslag till miljö- och naturresurs-
verk- samhet 1993/94, 1000 kr.**
Enligt SÅS 1994, tab 5.

**Miljö- och naturresurs-departemen-
tet**

Miljö- och naturresurs- departementet (miljödelen)	36 000
Statens naturvårdsverk	424 305
Miljövårdsinformation	...
Övervakn. miljöförändringar m.m.	...
Miljövårdsforskning	159 372
Åtgärder mot förorening	...
Bidrag till miljöarbete	143 584
Särskilda projekt på miljövardens område	...
Investeringar inom miljöområdet	190 445
Landskapsvårdande åtgärder	250 000
Vård av naturreservat m. m.	...
Vård av hotade arter m. m.	...
Restaurering av Hornborgasjön	...
Åtgärder mot havsföroreningar	...
Utredningsverksamhet om CFC föreningar m. m.	...
Forskning för en kretsloppsan- passad samhällsutveckling: avfallshandling	32 760
Sanering och återställning av miljöskadade områden	19 880
Åtgärder för att rena Dalälven	...
Sthlms internationella miljöinstitut	12 000
Statens strålskyddsinstitut	80 392
Kemikalieinspektionen	1
Särskilda projekt inom bekämp- ningsmedelskontrollen	10 426
Koncessionsnämnden f miljöskydd	18 460
Bidrag till FN:s miljöfond	...
Visst internationellt miljösamarb.	38 687
Bidrag till avsvavlingsanläggningar	...
Energiteknikfonden (miljödelen)	25 000
Kommitteer	27 643
Miljöinsatser i Östersjöregionen	122 500
Bidrag till internationellt samarbete kring den byggda miljön m. m. (miljödelen)	1500
Utrikesdepartementet	
Särskilda miljöinsatser inom SIDA:s utvecklingssamarbete	225 000
Bidrag till internationella bistånds- program- miljöinsatser	45 000
Försvarsdepartementet	
Beredskap för olje- och kemikalie- bekämpning till sjöss	...
Kommunikationsdepartementet	
Åtgärder mot vattenförorening från fartyg	...
Vissa kostnader för fritidsbåtstrafik	...
Bidrag till reningsutrustning på nya lastbilar och bussar	...
Bidrag till reningsutrustning på äldre personbilar	...
Östersjösamarbetet om trafik och miljö	15 000
Bidrag till forskning om el- och hybridfordon	9 000
Utbildningsdepartementet	
Institutet för miljömedicin	...
Jordbruksdepartementet	
Miljöinriktad växtodlingsrådgiv- ning m. m.	...

Miljöförbättrande åtg. i jordbr.	28 315
Bidrag till skogsvård m. m.	...
Ådellövskogsbruk	...
Inventering av sumpskogar	...
Försöksverksamhet med inventering av värdefulla småbiotoper	...
Ersättning för viltskador m. m.	12 320
Insatser för skogsbruket	99 000
Bioenergiforskning	76 377

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsstyrelsen för bered- skapsarbeten på naturvårdsområdet	...
Arbetsmarknadsstyrelsens beredskaps- arbeten för turism och tritid	...

Kulturdepartementet

Kulturmiljövård (insatser mot luft- förorenings- o föroreningsskador)	14 393
--	--------

Näringsdepartementet

Miljövårdsteknisk forskning	...
Stöd till turism och rekreation	...
Forskning för ett avtallssnålt samhälle: miljöanpassad produktutveckling	...
Insatser för ny energiteknik (viss miljöinsatsning)	15 000

Civildepartementet

Länsstyrelsernas miljövårdsenh.	260 000
Bidrag till miljömärkning av prod.	5 000
Summa	2397 360

**Utsläpp och utsläppskällor i bör-
jan av 1990-talet.**

Enligt SÅS 1994, tab 13.

	Årsutsläpp, 1000 ton
Utsläpp till hela miljön: Metaller	...
Utsläpp till luft:	
Svaveldioxid	110
Kväve (oxider och ammoniak)	170
Flyktiga organiska ämnen	440
Klorerade organiska föreningar	10
Koldioxid	59 000
Stoft	40
Utsläpp till vatten:	
Syretörbrukande ämnen	250
Fosfor	7
Kväve	170
Suspenderade ämnen	..
Klorerade organiska föreningar	..
Olja och fett.	..

Jord och skogsbruk

Fiskodling

Industrier:

Livsmedel	
Textil	
Massa och papper	
Grafisk	
Petrokemisk	
Kemisk	
Jord och sten	
Verkstadsindustri inkl. ytbehandling	

Energiverk:Fossil

Trafik(bil, båt, flyg, övrig)

Avloppsrening

Avfallsanläggningar

Sjukvård

Krematorier

SÅS 1994.Tab. 14. Utsläpp till luft av svavoldioxid (SO₂), kväveoxider (NO_x) och koldioxid (CO₂).

Källa	Utsläpp av SO ₂ . 1000 ton			Utsläpp av NO _x (NO ₂). 1000 ton			Utsläpp av CO ₂ . milj. ton		
	1980	1990	1991	1980	1990	1991	1980	1990	1991
	Vägratrik	11	8	4	154	172	165	13,1	15,7
Övrig samfärdsel	32	29	26	136	149	150	8,9	10,0	9,9
Förbränning avolja och gas	318	34	22	86	24	24	52,7	20,6	20,8
kol och koks	6	11	8	3	12	10	4,4	7,9	7,5
inhemska branslen	4	9	10	7	16	16	0,2	1,6	1,8
Industriprocesser	132	39	37	37	23	23	2,8	3,6	3,5
Totalt	503	130	107	424	396	388	82	59	59

SÅS 1994.Tab. 16. Atervunna mängder av glas, returburkar, papper och batterier.

	1985	1990	1991	1992	Atervinnings- grad 1992
Glas Krossglas från industrin och hushållen, ton	26300	66900	73000	82000	..
Därav från kommunal insamling, ton	9200	49700	57000	70000	58%
Returburkar (aluminium), milj. styck	418	700	724	791	86%
Papper. Insamling av returpapper, ton	750000	909000	870000	900000	50%
Därav tidningar o tidskrifter i hushåll, ton	..	368000	359000	362000	65%
Batterier. Kvicksilveroxidbatterier, ton	..	13	12	13	90%
Nickel-kadmiumbatterier, ton	..	35	46	51	..

Brott som kommit till polisens kännedom 1992.

Enligt SÅS 1994 tab.388.

Brott mot brottsbalken	1 051 770
3 kap. Brott mot liv och hälsa	47 629
Därav fullbordade mord och dråp samt misshandel med dödlig utgång	174
misshandel ej m dödlig utg.	45 232
vållande till annans död	255
4 kap. Brott mot frihet och frid	45 487
5 kap. Årekränkning	2 210
6 kap. Sexualbrott	7 046
Därav våldtäkt	1 688
7 kap. Brott mot familj	527
8 kap. Stöld, rån och andra tillgreppsbrott	731 785
Därav inbrottsstöld	155 902
tillgrepp av bilar	65 014
cyklar	124 694
rån	6 219
9 kap. Bedrägeri o annan oredligh.	72 083
10 kap. Förskingring och annan trolöshet	9 563
11 kap. Brott mot borgenärer m. m.	4 093
12 kap. Skadegörelsebrott	94 231
13 kap. Allmänfarliga brott	9 289
Därav mordbrand	2 126
14 kap. Förfalskningsbrott	8 130
15 kap. Mened, falskt åtal och annan osann utsaga	3 454
16 kap. Brott mot allmän ordning (utom förargelseväckande beteende)	3 149
17 kap. Brott mot allm. verksamh.	11 337
Därav våld eller hot mot tjänsteman o. d.	6 408
18 kap. Högmålsbrott	11
19 kap. Brott mot rikets säkerhet	17
20 kap. Tjänstefel m. m.	1 729
Trafikbrottslagen	77 867
Rattfylleri, grovt rattfylleri	24 563
Övriga brott	53 304
Brott mot narkotikastrafflagen	29 229
Övriga brott	36 288
Samtliga brott	1 195 154

Personer som lagförts för brott efter huvudpåföljd 1992.

Enligt SÅS 1994 tab 390.

Huvudpåföljd	
Atalsunderlåtelse	16 118
Dom, strafföreläggande	149 521
Därav Fängelse	15 832
Skyddstillsyn	6 322
Villkorlig dom	12 839
Böter genom dom	36 029
Böter genom strafföreläggande	73 654
Brottsbalken 34:1 p.1 tillämpad	3 093
Övriga påföljder	1 752
Samtliga	165 639

Antal på 100 000 ov den straffmyndiga medelbefolkningen

Åtalsunderlåtelse	186
Dom, strafföreläggande	1725
Därav	
Fängelse	183
Skyddstillsyn	73
Villkorlig dom	148
Böter genom dom	416
Böter genom strafföreläggande	850
Brottsbalken 34:1 p. 1 tillämpad	36
Övriga påföljder	20
Samtliga	1 911

Personer som lagförts för brott efter huvudbrott 1992.

Enligt SÅS 1995 tab 391.

Huvudbrott	
Brott mot brottsbalken	68 155
Brott mot person	11 918
Därav misshandel inkl. grov	7 415
Förmögenhetsbrott	49 472
Därav stöld inkl. grov	12 777
tillgrepp av fortskaffningsmedel	2 838
rån inkl. grovt	659
bedrägeri och annan oredlighet	6 872
Övriga brottsbalksbrott	6 765
Trafikbrottslagen	39 844
Därav rattfylleri inkl. grovt	14 002
Övriga vägtrafiktörfattningar	33 162
Narkotikastrafflagen	4 854
Skattebrottslagen	380
Övriga författningar	19 244
Samtliga lagar o författningar	165 639

Antal på 100 000 av den straffmyndiga folkmängden

Brottsbalken	786
Brott mot person	137
Därav misshandel inkl. grov	86
Förmögenhetsbrott	571
Därav stöld inkl. grov	147
tillgrepp av fortskaffningsmedel	33
rån inkl. grovt	8
bedrägeri och annan oredlighet	79
Övriga brottsbalksbrott	78
Trafikbrottslagen	460
Därav rattfylleri inkl. grovt	162
Övriga vägtrafiktörfattningar	383
Narkotikastrafflagen	56
Skattebrottslagen	4
Övriga författningar	222
Samtliga lagar o författningar	1 911

718

Brottslighet, missbruk, moral och solidaritet.

Till polisens kännedom kom 1992 i Sverige:

* Brott mot brottsbalken	1 051 770
* Trafiksäkerhetsbrott	77 867
* Narkotikabrott	29 229
* Övriga brott	36 288
Varav i tusental avrundat :	
* Misshandel utan dödlig utgång	45 000
* Stöld, rån och andra tillgrepp	730 000
varav : inbrott	150 000
bilstölder	65 000
cykelstölder	125 000
rån	6 000
* Bedrägeri, förskingring, borge- näringsbrott, förfalskningar o d	90 000
* Grovt rattfylleri	25 000

På 1950-talet kunde man hålla sig med enkla lås i dörrar till bostäder och lokaler utan stor risk för inbrott. Man kunde utan att mötas av vakter knacka på statsministerns dörr. Nu måste man ha dubbla lås på lägenhetsdörren, till huset ha portlås med koder bara för invigda och statsministern och andra stora män är instängda bakom säkerhetsdörrar, säkerhetsglas och vakter med skjutvapen.

På 1950-talet hade man i Sverige nästan inga problem med narkotika, men man kunde se problemen i amerikanska filmer. Det började då till Sverige komma Fenedrin, som nu går in under beteckningen amfetamin, ett bland nu många i den ständigt växande gruppen av sk centralstimulerande medel, i dagligt tal narkotika. Nu har också tillkommit narkotikaliknande anabola steroider, som bl a stimulerar uppbyggnaden av musklerna, men som också har inverkan på beteendet ungefär som narkotika.

Alkoholhaltiga drycker har lång tradition i Sverige sedan hundratals år och superiet har varit och är en stor samhällsfara. Man brukar räkna med att var tionde svensk har svårbemästrade alkoholproblem. Alkoholen är ett svårt problem på arbetsplatserna och i hemmen.

Narkotika- och alkoholberoende leder bl a

till fattigdom och ohälsa för missbrukarna och deras familjer, till misshandel offentligt och i hemmen och till stölder, rån och bedrägerier för finansiering av narkotika, steroider och sprit.

Narkotika, steroider och alkohol tas som medel bl a för att stärka självförtroendet och komma bort från världens besvärligheter

Ett annat fenomen nu är religiösa och halvreligiösa organisationer med ursprung främst i USA, som med psykologiska metoder mer eller mindre hjärntvättar människor under förevändning att de ska bli starkare och lyckligare, men som mera kan misstänkas ha kommersiella vinstmotiv.

I USA är det nu vanligt, att människor "går i terapi" för att komma till rätta med olustkänslor, det tycks höra till det normala, att man där ser sig ha psykproblem som kräver hjälp av terapeuter, och terapeuterna tjänar pengar på människornas olycka.

I USA används religioner på annat sätt än i Sverige. Det tycks där vara regel att alla ska tillhöra ett religiöst samfund och att man ska framhålla sin tillhörighet. I Sverige hör religion till den privata sfären man inte talar om särdeles mycket. Huruvida amerikanerna är mer religiösa än svenskarerna är oklart, man kan misstänka att amerikanarnas religioner ingår som led i de kommersiella marknadsmekanismerna.

Bruket i USA av religiösa och halvreligiösa organisationer och terapeuter tycks hänga samman med frihetsideologin och förkärleken där för marknadsmekanismer, den amerikanska samhällsstrukturen, som bygger på att individerna skall sträva efter egen lycka. De många terapeuterna tyder på att samhällsstrukturen där har stora brister. Rätten att inneha skjutvapen, med en enorm mängd vapen, och systemet med dödsstraff, som avskaffats i västeuropa, tyder på en samhällsstruktur som är föråldrad och som inte är lämplig i Sverige.

Amerikanska filmer o d, som bl a visas i TV för hela svenska folket, innehåller stora mängder våld och missbruk, som utgör ett slags reklam för det bristfälliga USA-systemet.

Samtidigt framstår USA som en beund-

ransvärd världspolis som gör insatser för fred i världen när det kniper.

En typ av brott, ohederlighet och lagligt men osolidariskt beteende gäller skattebrott, skatteplanering som undanhåller skatt på gränsen till det olagliga, missbruk av kontokort o d. Hit hör förmåner som vissa personer kan skaffa sig, bl a orimligt höga löner och avgångsvederlag, ”fallskärmar”.

Hit kan man kanske räkna de många dåliga fastighetsaffärer mm som gjorts och som lett till kriser för bankerna, varvid bankerna sägs ha förlorat omkring 150 miljarder kr, av vilka skattebetalarna enligt uppgift fått betala cirka 65 miljarder kr.

En del förtroendevalda politiker gör sig skyldiga till missbruk av offentliga medel, kontokortsmisbruk o d, tar offentliga medel till privat bruk, vilket minskar förtroendet för alla förtroendevalda.

Statens pågående nedskärningar i det svenska välfärdssystemet, som slår hårt mot framför allt dem med låga inkomster, står i stark kontrast mot löner, förmåner och missbruk av pengar hos ledande personer både i den offentliga och den privata sektorn.

Moralen i Sverige tycks gå i riktning till sämre solidaritet. De politiska partierna och det demokratiska systemet är i kris. Alltför många bland s k vanligt folk tycks känna sig maktlösa utan möjlighet att påverka samhällsutvecklingen och inrättar sig i privata sfärer, där man försöker lätta upp livet med bl a sprit och vin, narkotika, spel på lotterier, på hästar och lotto, klipp på börsen etc.

Mobbning, rashets och nazistiska organisationer är fenomen som följer av låg solidaritet.

Brott o d och låg solidaritet beror av verksamheterna i de sociala miljöerna, dvs människors agerande sinsemellan på många olika sätt och i många sammanhang. Människor hämtar inspiration till sitt agerande i TV, radio, tidningar, tidskrifter, böcker, o d, i teaterföreställningar o d, i samvaro i bostäder, på arbetsplatser, i offentliga miljöer, vid nöjeställningar och evenemang av många slag. Människor

hämtar också inspiration till sitt agerande genom intryck från den fysiska miljön, naturmiljöer och byggda miljöer som så att säga berättar om hur livet bör ordnas.

Barn och ungdom får uppfattningar om lämpligt beteende genom undervisning och samvaro i grundskolan, gymnasiet och högre skolor. Vuxna får uppfattningar på motsvarande sätt genom vuxenutbildning, kurser, studiecirklar etc.

Genom Sveriges medlemskap i EU och minskad gränskontroll försvåras bekämpningen i Sverige av missbruk av narkotika, steroider och alkohol. I de övriga EU-länderna finns högre tolerans mot bruken av stimulansmedel och det är stor risk att Sverige måste följa med det, med mer missbruk i Sverige som följd.

Missbruk av stimulansmedlen för med sig stora skador i de sociala relationerna och kostar mycket pengar för inkomstbortfall och rehabiliteringsförsök. Det är en mycket god investering för ett hälsosamt och rikt liv att bekämpa stimulansmedlen.

En god investering är också att se till att de politiska partierna och det demokratiska systemet tas ur den pågående krisen.

Man bör noga granska de sociala miljöerna och de informationssystem som de kulturella verksamheterna bildar, och fråga sig hur de kan bli om inga nya insatser görs och hur de bör bli, dvs man bör planera de sociala miljöerna och informationssystemen, bland vilka utöver de vanliga informationsmedlen ingår de fysiska miljöerna med deras innehåll av bl a föremål och bilder i den mån de bär budskap om beteenden och sociala miljöer.

De sociala miljöerna och informationssystemen påverkar människornas moral och vilja att vara så solidariska, att fler i Sverige och i världen utanför kan få ett hälsosamt och rikt liv.

För att uppnå hälsosamt och rikt liv måste människorna ha möjligheter att själva påverka de psykiska och kroppsliga förhållandena och de fysiska och sociala miljöerna, vilket bl a kan ske genom påverkan i goda planeringar av politiken i de demokratiska styrningarna.

Planeringsprocesser : samspel mellan inre verkligheter i demokratiska förändringsprocesser.

Samhällsplaneringens problem har behandlats översiktligt i ett föregående kapitel och i det föregående här har gjorts en kort orientering om planeringar med tanke på Riodeklarationens krav. Men planeringsproblemen är många.

Det som ska planeras är förändringar av mänskliga påverkningar som ändrar utvecklingen. Efter denna sida behandlas på 18 sidor mer personerna som planerar än det som planeras.

Först behandlas individens möjligheter att förbättra för sig genom att påverka och förändra individer och miljöer.

Sedan påtalas att rådande och väntade bristsituationer och konfliktrisker medför krav om mer och bättre planeringar. Människorna avgör tillsammans världens framtid.

Man måste noga beakta att människorna har både egna inre verkligheter och yttre verkligheter gemensamma med andra. Det är de inre verkligheterna som styr människornas agerande i den yttre verkligheten, och de inre verkligheterna samspelar sinsemellan med hjälp av symboler och informationssystem.

Människorna kan påverka fysiska ting med fysiska krafter och påverka egna och andras inre verkligheter med information.

Det finns i informationssystemen många slags symboler och system för distribution av symboler, det vanligaste samspelet är tal- och skriftspråk.

I de inre verkligheterna pågår processer som föregår människornas agerande i den yttre verkligheten. I de inre verkligheterna finns bl a kunskaper, framtidsvisioner och uppfattningar om hur man bör bete sig mot andra, moral.

De många inre verkligheterna i mänskligheten samspelar i sociala samhällen, sociala miljöer och var och en påverkar och påverkas av de andra människorna och annat.

Möjligheter till samförstånd i viljor och beslut är beroende av samförstånd mellan de för alla olika inre verkligheterna.

Inre verkligheter och åsikter förändras vartefter och har ändrats betydligt under tidernas lopp.

Det finns personer som anses ha bättre kunskaper och åsikter än andra, det är bl a makthavare i institutioner och organisationer av många olika slag.

När alla ska samspela i demokratiska processer som gäller utvecklingen mot framtiden uppstår många problem i överföringarna av kunskaper och åsikter mellan individerna och det förekommer många allvarliga fel i överföringarna.

I en välfungerande demokrati måste människorna i folket ha bra inre verkligheter med bl a lämpliga kunskaper, bra logik och lämplig moral, som bl a ser till att kunskaper och åsikter utforskas och förmedlas på ett korrekt sätt.

Ett betydande hinder för en god utveckling i världen är att människorna har brister ifråga om kunskaper, logik och moral. Och bristerna finns både hos "gräsrotterna" och hos "makthavarna" på olika nivåer i alla de institutioner och organisationer som finns i hierarkierna i de mänskliga samhällena.

Frågorna om hur man ska ge alla ett hälsosamt och rikt liv och hur jorden ska vårdas så att det inte blir förstörd, blir i hög grad en fråga om hur man ska kunna ge människorna och isynnerhet makthavarna lämpliga kunskaper och lämplig moral.

Problemen har hopat sig och finns framför allt i de sociala miljöerna som formar de inre verkligheterna.

Det innebär bl a att man mer medvetet måste vårda de sociala miljöerna med alla de kunskaper och värderingar, moraliska ställningstaganden o d som förmedlas i dem, eftersom människornas inre verkligheter i hög grad formas av de sociala miljöerna.

Även de fysiska miljöerna måste vårdas med hänsyn till deras påverkan på de inre verkligheterna.

Planeringar blir inte tillräckligt framgångsrika om aktörerna i planeringarna inte har lämpliga kunskaper och lämplig ansvarstagande moral. I goda planeringar ska man efterforska kunskapsbrister så att kunskapsluckorna kan fyllas.

Krigen i världen, bl a det som hänt i Jugoslavien, kan få en att tvivla på mänsklighetens möjligheter att någonsin åstadkomma det paradiset på jorden, som de flesta verkligen tycks önska sig, i varje fall för egen del.

Individens möjligheter att förbättra för sig. Att påverka och förändra individer och miljöer.

En människa kan förbättra de egna levnadsvillkoren genom att på lämpligt sätt påverka sina fysiska och sociala miljöer, sina kroppsliga förhållanden och psyket.

Vill individen påverka sin fysiska miljö med den egna kroppen så att miljön ändrar sig väsentligt är möjligheterna mycket små och i stort sett försumbara, det individen kan påverka är mest bara ett litet område runt sig själv, ungefär lika med bostaden och den egna arbetsplatsen. Påverkan på de större fysiska miljöerna måste huvudsakligen ske med andras hjälp.

Man kan tvinga andra med våld, fysisk påverkan, genom piskslag etc, eller övertyga dem och få dem att själva vilja utföra det som man önskar, psykisk påverkan.

Mellan ytterlighetsformerna av fysisk och psykisk påverkan finns mellanformer där man reglerar resurstillförseln till dem man önskar påverka så att vederbörande förmås vilja det man önskar. Man kan påverka genom att påföra eller undandra något gott eller ont som genast eller på sikt medför förändringar.

Eftersom våldslinjen grovt sett inte accep-teras återstår de andra möjligheterna. Reglering av resurser som påverkar de fysiska miljöerna direkt eller indirekt sker huvudsakligen kollektivt genom större och mindre grupper i de sociala samhällena, vilka förfogar över reglersystem av olika slag, t ex lagar och regler om penningströmmar.

Individen har en teoretisk möjlighet att påverka andra individer var och en för sig med psykiska medel så att de formar de fysiska miljöerna efter individens önskemål oberoende av reglersystemen, men det finns många som då ska övertygas och möjligheterna att lyckas bra är små. Vill individen påverka den fysiska miljön är han huvudsakligen hänvisad till att gå vägen över de sociala samhällena och påverka dem så att de påverkar reglersystemen som påverkar de fysiska miljöerna.

Vill individen påverka sin sociala miljö finns som förut möjligheterna att direkt övertyga individerna i den en i taget. Det är en svår uppgift. Ett annat sätt är att påverka reglersystemen som påverkar individerna i de sociala miljöerna.

Vill individen påverka sin kropp kan det ske genom förständig personlig vård och träning, lämplig föda, personliga hjälpmedel etc, för vilket krävs pengar, läkarvård av andra o d. I ett modernt samhälle kräver detta i hög grad medverkan från de sociala samhällena. Eftersam kroppen påverkas av den fysiska miljön kan kroppspåverkan också ske genom förändring av den fysiska miljön eller genom förflyttning till bättre fysisk miljö. Möjligheterna att påverka den fysiska miljön har nyss berörts. Kroppen kan också påverkas av det egna psyket.

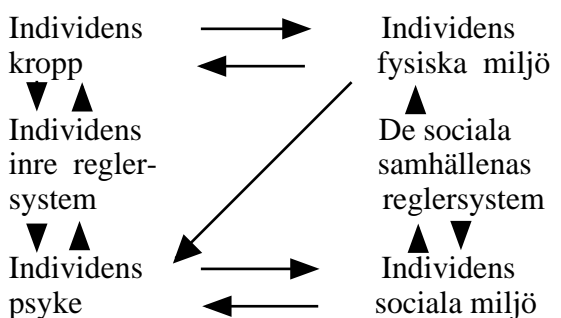
Vill individen påverka sitt eget psyke kan detta ske genom påverkan på kroppen som i sin tur påverkar psyket och genom påverkan på de fysiska och de sociala miljöerna som i sin tur påverkar psyket. Man kan flytta till bättre fysisk och social miljö.

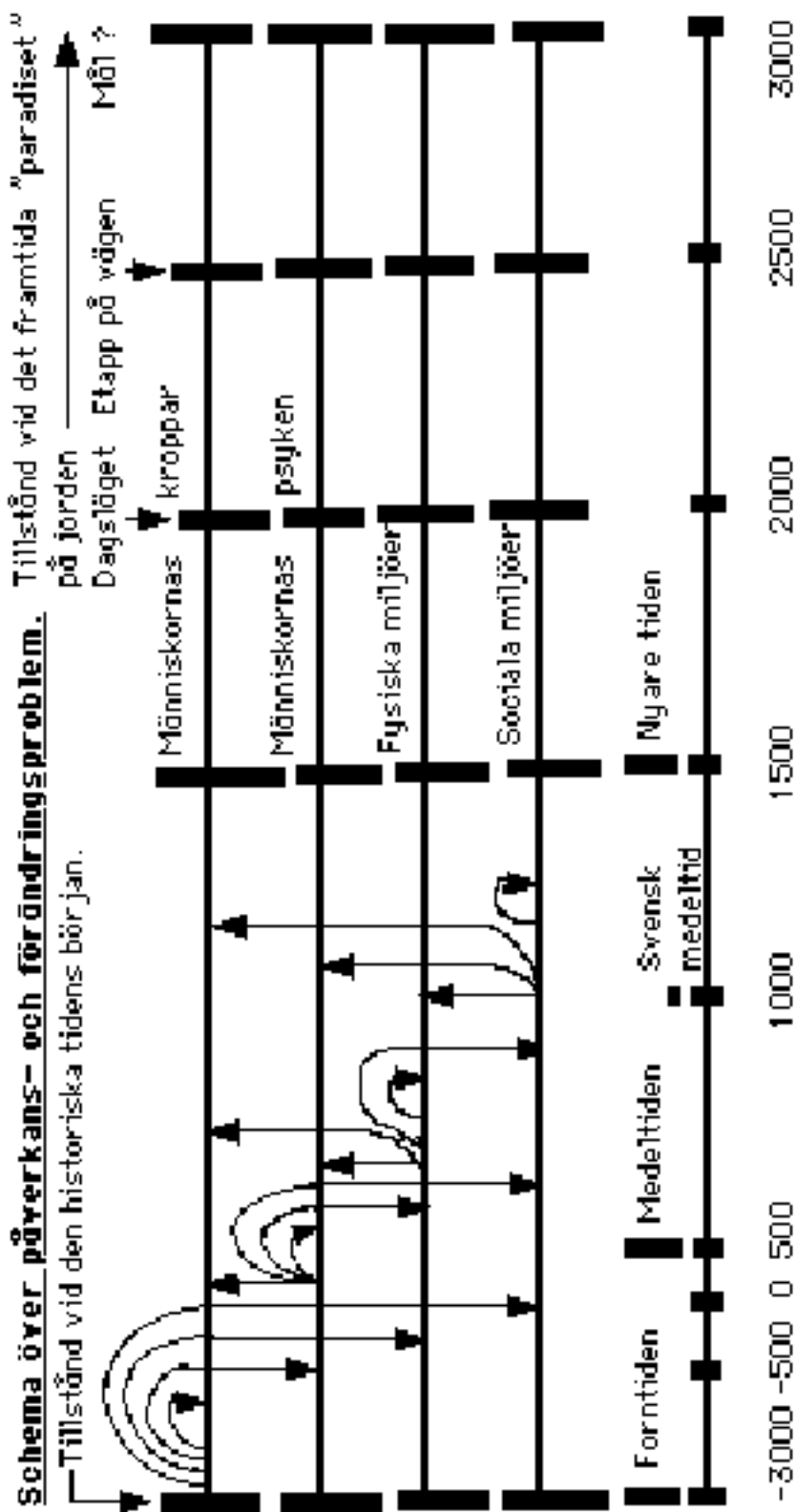
Viktigast är kanske ändå möjligheten att förändra psyket genom att själv tänka och lära sig på olika sätt. Möjligheterna för individen att direkt påverka sitt eget psyke är i hög grad beroende av medverkan från de sociala samhällena.

Individens problem med att påverka sina fysiska och sociala miljöer, sin kropp och sitt psyke leder till slut till problemet att påverka de sociala samhällena, och då finns möjligheterna att övertyga samhällsindividerna en i taget eller att påverka de sociala samhällenas reglersystem.

Det förefaller vara en hopplös uppgift att direkt påverka alla andra så att de gör som man vill - om man vet vad man vill. Kvar blir det stora problemet att påverka de sociala samhällenas reglersystem. För att kunna göra det måste man veta vilka de är. Kunskaper om reglersystemen är en förutsättning för individens möjligheter att väsentligen förbättra för sig.

De nämnda möjligheterna till påverkan illustreras med pilar i följande schema :





16 pilar med direkta och indirekta påverkansmöjligheter.

Hur kan och bör människorna påverka utvecklingen, medvetet och omedvetet ?

Rådande och väntade bristsituationer och konfliktrisker medför krav om mer och bättre planeringar.

Befolkningsökning och brister i fråga om olika saker, bl a livsmedel, råvaror och energi, gör att världens problem kan tänkas bli större och större. Bristssituationer och ojämna fördelningar av tillgångar brukar resultera i strider om de knappa tillgångarna. Stora brister ger stora strider och små brister mindre strider eller konflikter.

Tillgångarna i fråga om sådant som livsmedel, råvaror och energi förändras inte plötsligt i stora steg utan vartefter i mindre steg. Striderna och konflikterna om tillgångarna kan då tänkas förändra sig också de i små steg. Det är risk att människorna vartefter vänjer sig vid brister och strider, även om det sker motvilligt, men till slut hamnar i en situation där de inte tål mer och det hela plötsligt kollapsar.

Det är inte bara fundamentala saker som livsmedel, råvaror och energi som kan orsaka konflikter utan även allt annat. I Sverige har på 1990-talet uppstått problem med fördelningar på grund av arbetslöshet och underskott i statens budget, och man kan se hur de svagare grupperna får inskränka sig till levnadsnivåer under det rimliga.

För att utröna riskerna och för att få kontroll över utvecklingen behöver man tänka igenom vad som kan hända i framtiden och man behöver göra klart vad man helst vill ha. Detta tankearbete bör ske i medvetna planeringar.

Planeringarnas tidshorisonter bör anpassas efter de farhågor och drömmar man har beträffande olika tidpunkter i framtiden och efter beslutens räckvidder. Det kan bli nog så svårt om 20 år men ännu värre tiden därefter, om 50 år och 100 år. Världsbefolkningen har ökat från 2 miljarder på 1930-talet till 4 miljarder på 1970-talet, 6 miljarder på 1990-talet och ökningen därefter lär fortsätta i hög takt. Ju fler människor blir desto flera ska dela på de tillgängliga materiella resurserna, som i en del fall samtidigt kan antas minska.

Situationen ställer krav om att man tänker igenom hur fördelningen av resurserna bör ske på individer och grupper av individer och på miljöer de vistas i. De teknologiska möjligheterna att med våld strida om tillgångarna är förfärande stora. Mer av krig

och terrorism skymtar i fjärran om fördelningarna blir för skeva. De som har någon fantasi kan föreställa sig hur mänskligheten av oskicklighet styr in sig i en framtid med överbefolkning, knapphet på tillgångar, upptrappade konflikter, svåra motsättningar, terrorhandlingar, inbördeskrig, småkrig och i värsta fall storkrig.

Därför behöver planeringsverksamheterna förbättras. Planeringarna bör bli mer omfattande och mer långsiktiga. Förenta Nationerna kan förmodligen inte driva en tillräckligt utvecklad världsplanering innan det är för sent. Varje stat bör bedriva planeringar för förhållandena inom den egna staten och dessutom egna världsplaneringar för eget behov. Om en stat ska kunna planera de inre förhållandena måste samtidigt finnas uppfattningar om hur de inre förhållandena beror av världen utanför.

Man kan hoppas att människorna vartefter kommer att klara av de uppdykande problemen, men det kan man inte ha någon säker uppfattning om nu om man inte tänker igenom vad som kan komma och på tidigt stadium försöker tänka igenom hur man kan undvika svårigheterna.

Det är fyra viktiga typer av planeringar som behövs och som gäller :

- * individernas kroppsliga förhållanden,
- * individernas psykiska förhållanden,
- * individernas fysiska miljöer,
- * individernas sociala miljöer.

Hur kan möjligen människornas kroppsliga och psykiska tillstånd vara och hur bör de vara vid olika framtida tidpunkter ? Hur kan möjligen de fysiska och de sociala miljöerna vara och hur bör de vara vid olika framtida tidpunkter ? Vad är det för krafter som styr utvecklingen ? Hur kan man ändra dessa utvecklingskrafter så att utvecklingen går i den riktning man önskar?

Det finns vissa krafter som inte går att påverka, det är de orubbliga naturkrafterna. För övrigt är det människorna själva som utgör utvecklingskrafterna, medvetet eller omedvetet. De rådande bristerna ifråga om planering gör att man kan säga, att mänskligheten på det hela taget lever i ett planeringslöst tillstånd och att de mänskliga utvecklingskrafterna kan ses som främst omedvetna. Det är naturligtvis inte bra. Att planerna är ett sätt att göra människorna medvetna om hur de påvekar utvecklingen.

Människorna avgör tillsammans världens framtid. Inre och yttre verkligheter. Samspel med symboler.

Det är människornas handlingar som främst avgör tillstånden i framtiden och då är det särskilt angeläget att studera människorna påverkningar. Den stora frågan är alltså : hur påverkar och hur kan och bör människorna påverka utvecklingen ? Problemet har sammanfattas i det nyss visade schemat, där en utveckling av kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer från år 3000 f Kr till år 3000 illustreras.

Det första man ställs inför är att förstå förändringsprocesserna. En sådan förståelse kan nås bara genom undersökningar om förändringar som redan ägt rum. Ska man kunna skaffa sig några uppfattningar om förändringarna som leder till tillstånden mot år 3000 måste man förstå förändringarna under en mycket lång tid i det förgångna. Har man förstått långsiktiga förändringar kan man lättare förstå kortsiktiga.

Människor handlar enskilt och i grupper. Gruppernas handlingar är summor av enskilda individers handlingar och individerna handlar viljemässigt som en följd av omedvetna och medvetna tankeoperationer och andra psykiska processer.

Varje människa har en egen unik inre verklighet oåtkomlig för andra. Denna inre verklighet består av kunskaper och erfarenheter, minnen från det förgångna, tro och förhoppningar om framtiden, känslor, upplevelser, värderingar, föreställningar om världens stora och små sammanhang och föreställningar om hur man bör bete sig mot ting och människor så att de kan göra nytta praktiskt, estetiskt och socialt.

Varje människa har också en yttre verklighet som består av allt annat än den inre verkligheten. I den yttre verkligheten ingår hela universum, och där ingår andra människors både inre och yttre verkligheter, fastän andras inre verkligheter inte är direkt åtkomliga.

De materiella tingen i den yttre verkligheten har materiell betydelse men är också symboler med vars hjälp människorna bygger upp den inre verkligheten omdvetet eller medvetet. Människornas inre verkligheter kan bli kända för andra bara genom

symboler och system av symboler. De viktigaste symbolsystemen är språken, talspråken och skriftspråken.

Samhällsplanering i en demokrati är en fråga om samverkan mellan människorna där alla de olika människornas inre verkligheter samspejar sinsemellan med hjälp av en fysisk yttre verklighet som fysiskt sett huvudsakligen är gemensam.

Sociala samhällen eller sociala miljöer bildas av samspelande människor när man ser dem som system av samspelande inre verkligheter, samspelande psyken.

Fysiska samhällen eller fysiska miljöer bildas av de fysiska tingen. De fysiska tingen fungerar praktiskt och ger de fysiska möjligheterna för de sociala miljöerna, men är också symboler som ger estetiska upplevelser och som symboliserar sociala relationer.

Grovt formulerat består de sociala miljöerna av människorna och de fysiska miljöerna av allt annat, men det är grovt bl a därför att de fysiska tingen sedda som symboler ingår i de sociala miljöerna och därför att människorna sedda som ting också ingår i de fysiska miljöerna.

De förekommande etablerade samhällsplaneringarna som de förekommer idag är inriktade främst på planeringar kring de fysiska tingens praktiska användningar. De fysiska tingens symbolvärden beaktas mycket litet och de sociala miljöerna planeras inte medvetet i någon högre grad. De fysiska miljöerna styr de sociala miljöerna men denna styrning kan inte bli bra och medveten om inte de sociala miljöerna planeras bra och medvetet.

I det närmast följande infogas några illustrationer:

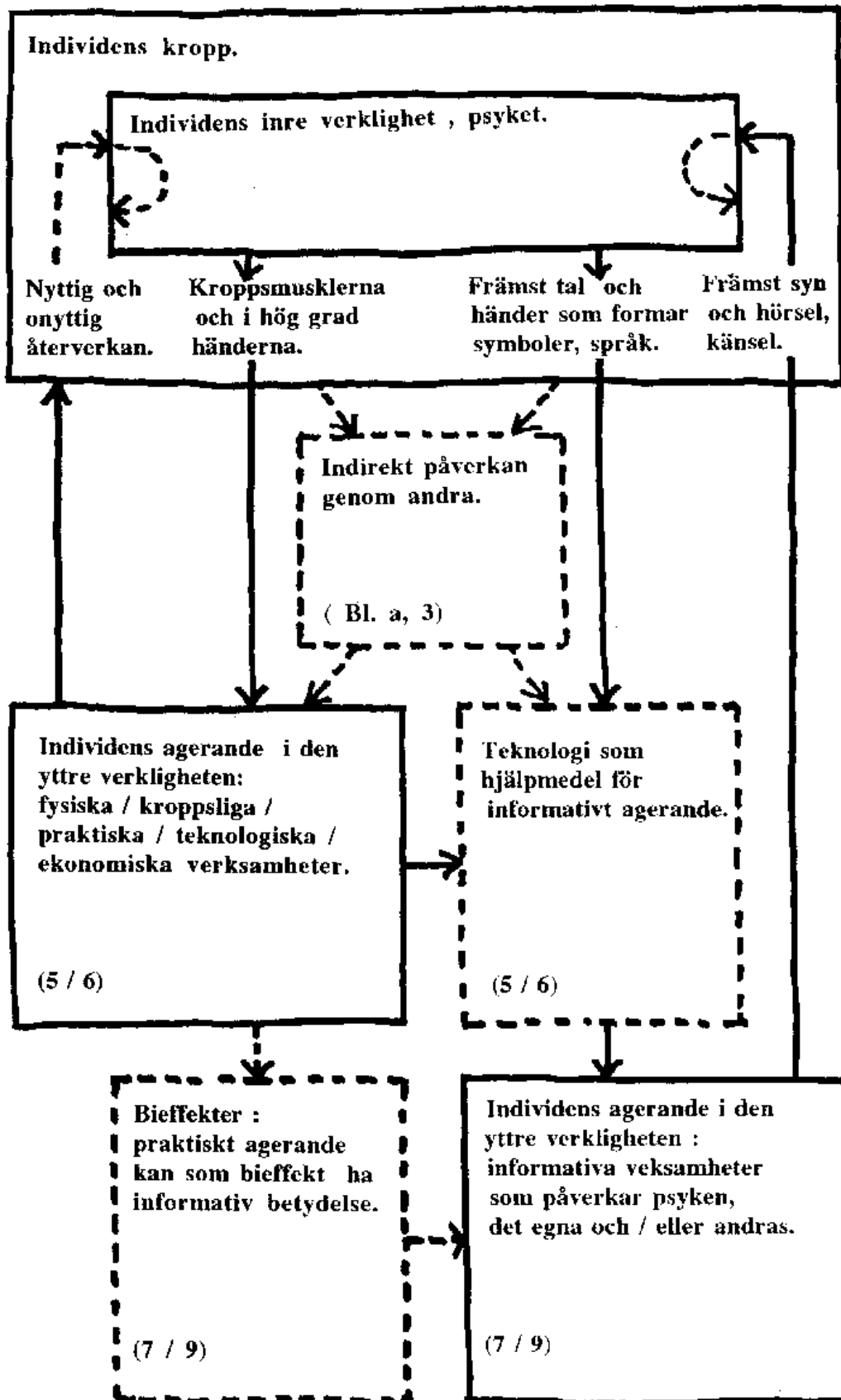
* Schema om individers inre och yttre påverkansflöden.

* Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter.

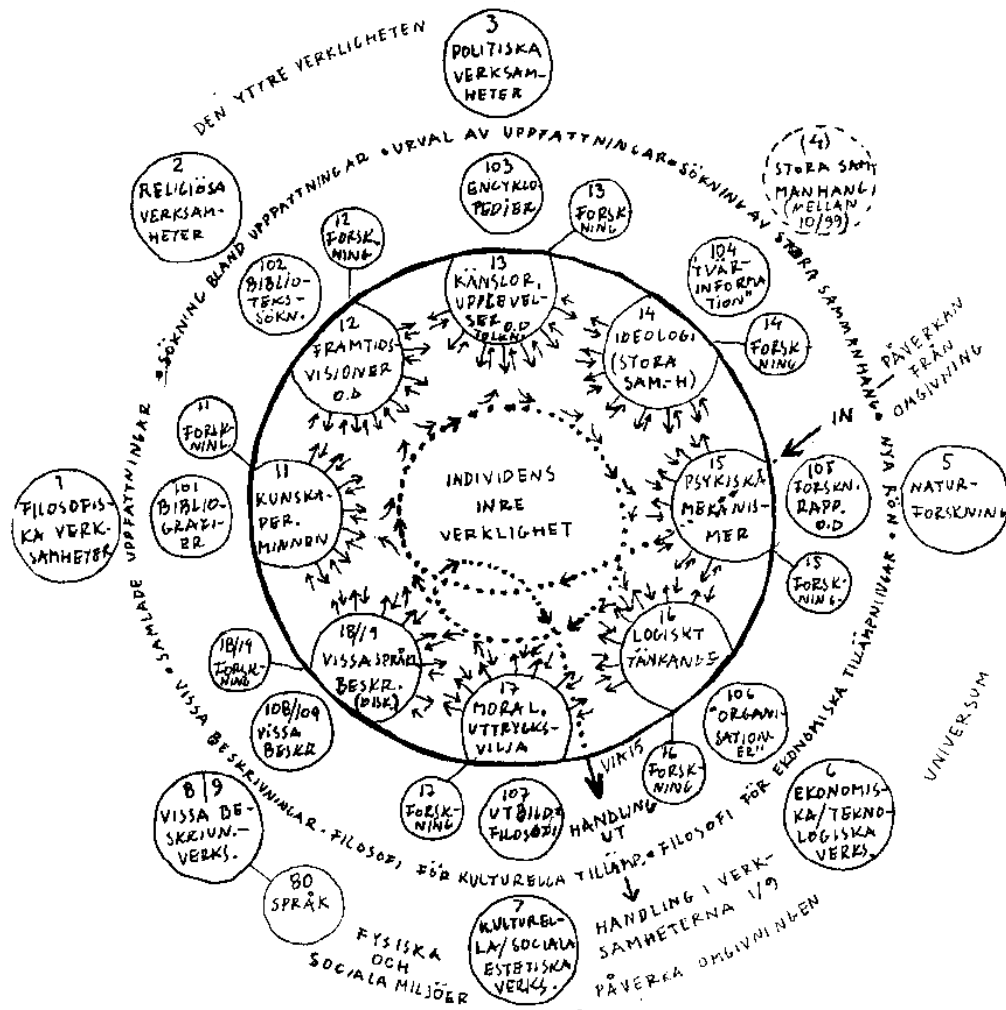
* Schema om samverkan med symboler. Med problem när människor med olika inre verkligheter ska komma överens.

* Samspelsdiagram. Med några hierarkier inom vilka viljor och beslut ska överföras med hjälp av symboler, symbolsystem och informationsmedel av många olika slag.

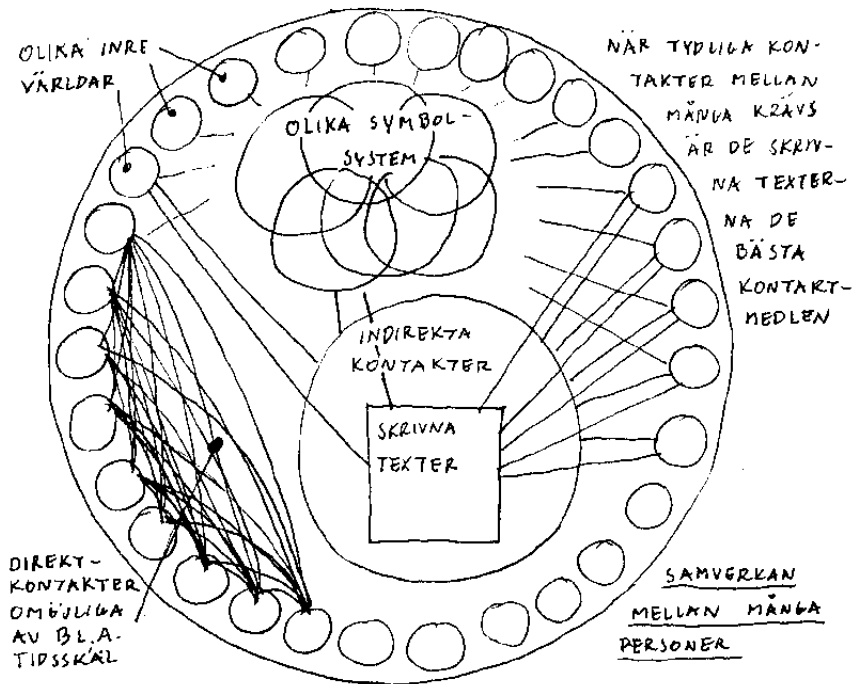
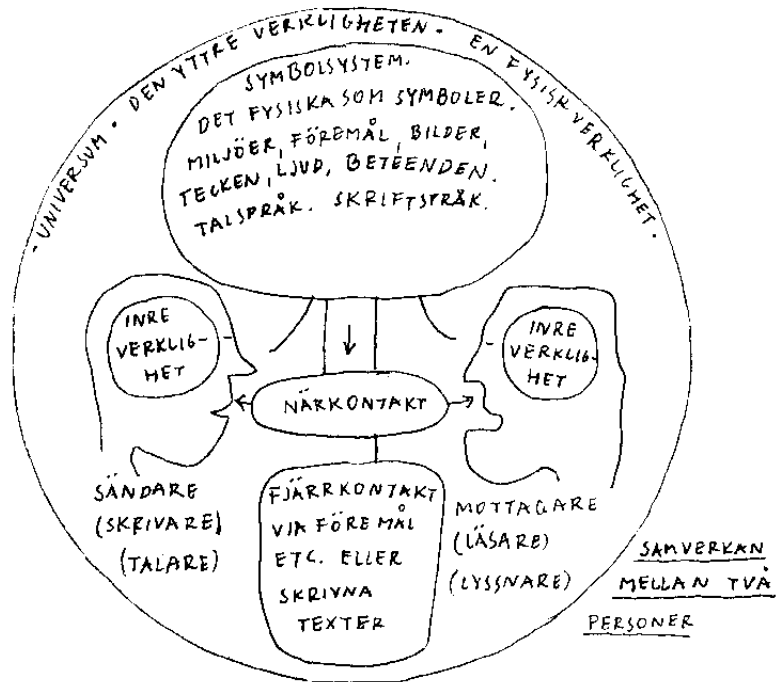
* Två bilder med två olika principer för planering.



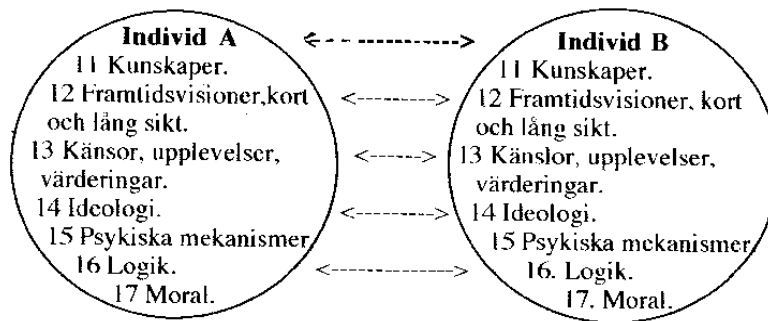
Schema över individens inre och yttre påverkansflöden.



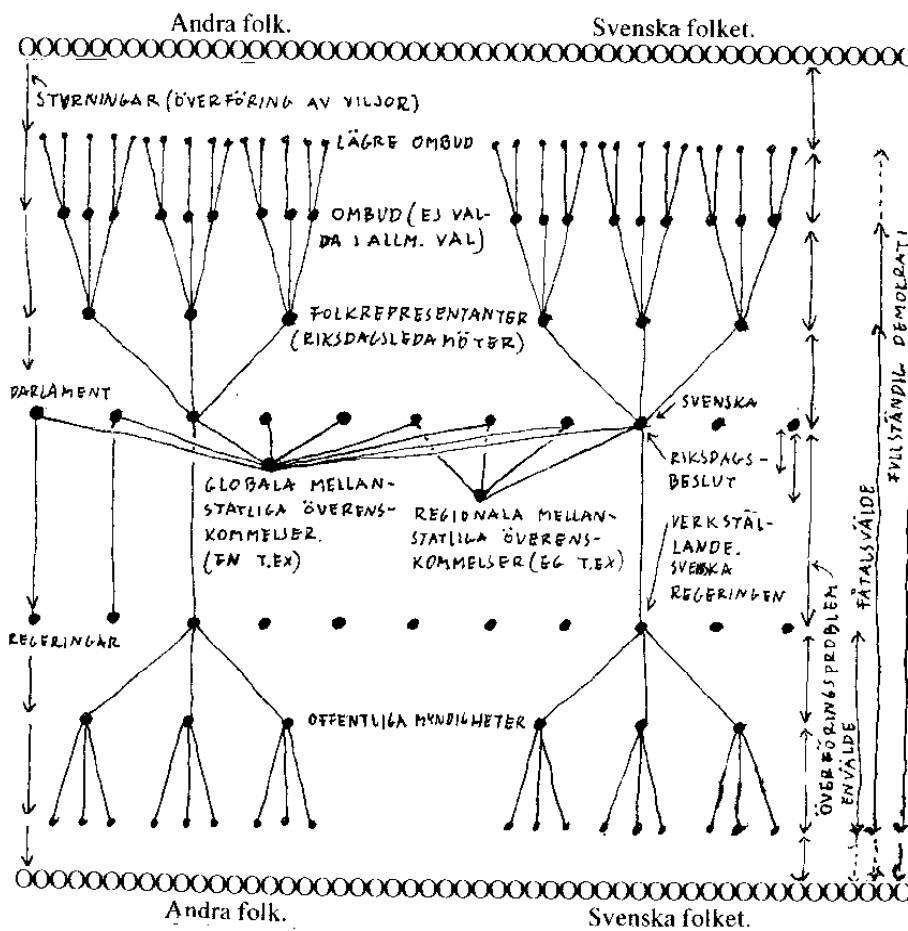
Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter.



Schema om samverkan med symboler.



Möjligheter till samförstånd i viljor och beslut är beroende av samförstånd och likheter ifråga om 11-17.



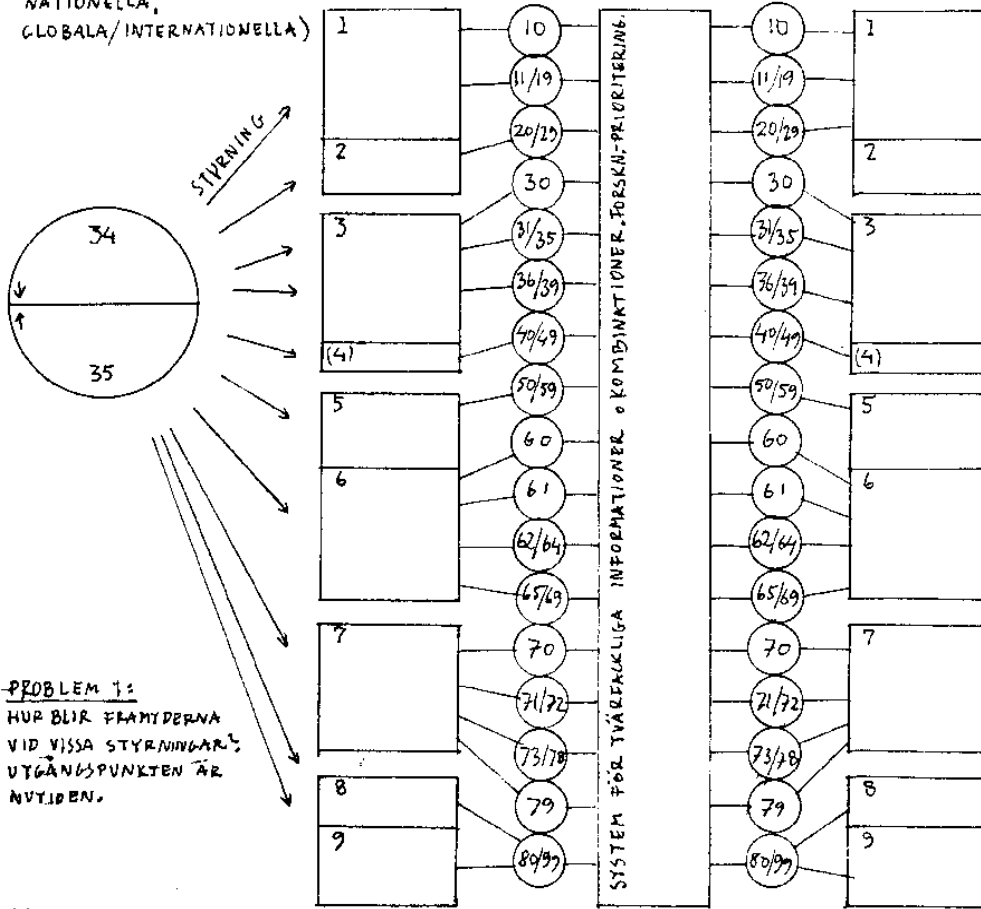
Samspeledigram.

POLITISKA
DEMOKRATISKA
STYRNINGAR
(LOKALA,
NATIONELLA,
GLOBALA/INTERNATIONELLA)

VERKSAMHETER INOM
RAMARNA FÖR DE
DEMOKRATISKA STYR-
NINGARNA

STUDIER OCH PLANERINGAR
AV VERKSAMHETERNA.
(EXEMPEL PÅ SEKTORER)

PROGNOS FÖR *)
FRAMTID VID OFÖR-
ÄNDRADE STYRNINGAR.
(FLERA TIDPUNKTER)

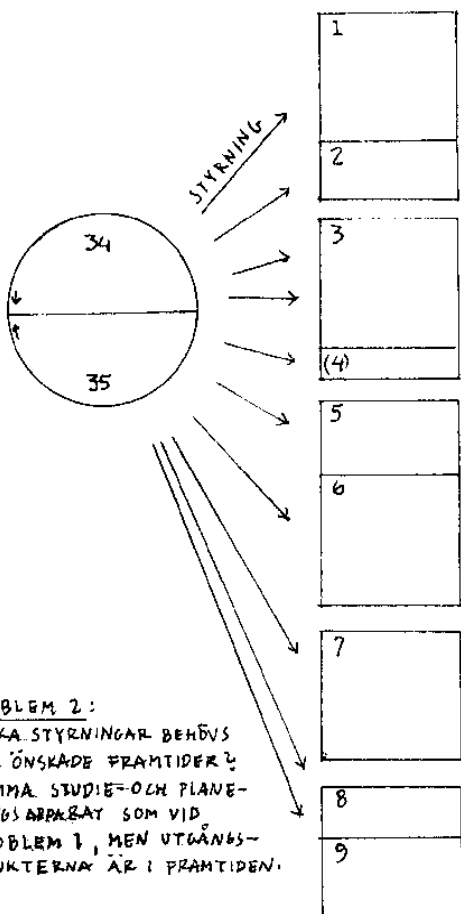


PROBLEM 1:
HUR BLIR FRAMTIDEN
VID VISSA STYRNINGAR?
UTGÅNGSPUNKTEN ÄR
NUTIDEN.

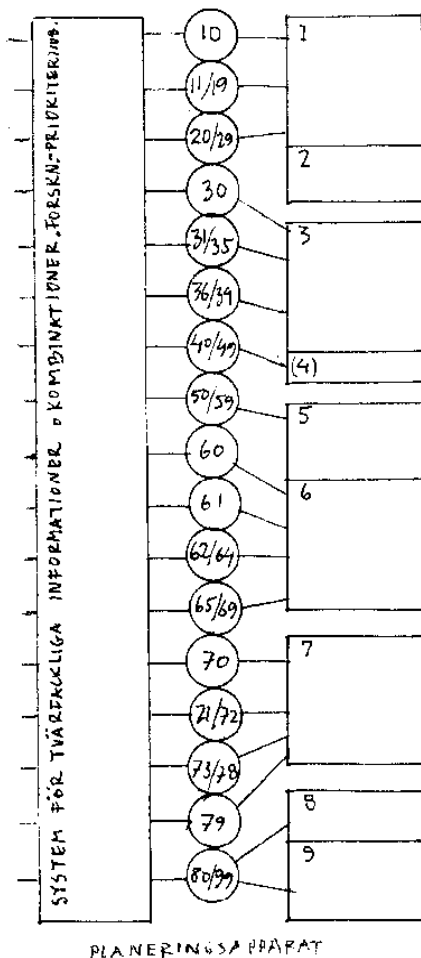
*) SAMT PROGNOS FÖR FRAMTIDEN I FALL MED FÖRSLAGNA ÄNDRINGAR AV STYRNINGAR.

Planeringsprincip som utgår från nutiden.

STYRNINGAR SOM BEHÖVS FÖR ÖNSKAD FRAMTID. (FLERA TIDPUNKTER)
 OLIKA KOMBINATIONER AV STYRNINGAR. (FLERA ALTERNATIV)



PROBLEM 2:
 VILKA STYRNINGAR BEHÖVS FÖR ÖNSKADE FRAMTIDER?
 SAMMA STUDIE- OCH PLANERINGSARBET SOM VID PROBLEM 1, MEN UTGÅNGSPUNKTERNA ÄR I FRAMTIDEN.



PLANERINGSARBET

Planeringsprincip som utgår från framtiden.

Symboler, symbolsystem, informationsmedel, informationskanaler, informationskanalsystem.

Kommunikation och samverkan mellan människor sker med hjälp av symboler och symbolsystem. Symbolerna överförs eller distribueras med hjälp av informationsmedel, informationskanaler och informationskanalsystem.

Symbolerna utgörs av och bärs av fysiska miljöer, föremål, bilder, tecken, ljud, musik, beteenden, sociala miljöer, talspråk och skriftspråk o d. Särskilt må framhållas, att de byggda fysiska miljöerna med sina former berättar om människors syn på livet

Talspråk och skriftspråk bärs av talade och skrivna meddelanden och bildar relativt tydliga eller entydiga symbolsystem medan annat bildar relativt otydliga eller mångtydiga system .

Fysiska miljöer med innehåll av föremål, bilder etc bildar fysiska informationskanalsystem. Kontaktnät i de sociala miljöerna bildar också olika slag av sociala kanalsystem. Kanalsystemen kan vara formella / etablerade eller informella / otydliga.

Formella / etablerade kanalsystem bildas t ex av grundskolor, gymnasieskolor, universitet och högskolor, bibliotek, tidningar, tidskrifter, radio och TV, och av kontaktnät som byggs upp av privata och offentliga formella organisationer.

Informella / otydliga kanalsystem bildas av system av föremål, bilder, ljud etc och hela miljöer och av informationsnät mellan "bekanta" och deltagare i informella grupper o d.

Symbolerna och informationskanalerna kan vara mer eller mindre fast markanknutna och vara mer eller mindre flyttbara i rummet och / eller tiden. Fast markanknutna är fysiska miljöer

Skrivna texter är av största betydelse för samhällsutvecklingen och står i särklass. Sådana kan vara tydliga och kan också vara flyttbara i rummet och tiden.

I distributionssystemen för tydligare talade och skrivna meddelandena ingår bl a möteslokaler, radio-TV-nät, nyhetsbyråer, papper, pennor, böcker, tidningar, spridningssystem för tryckta alster, bokförlag, bokhandel, tidningskiosker, bibliotek, datorsystem med lagrade texter etc.

Människorna kan påverka fysiska ting med fysiska krafter och påverka psyken med information.

Människorna kan agera i den yttre verkligheten bara med hjälp av kroppen :

- * tala, göra miner o d,
- * utnyttja kroppens större muskler vid lyft och för förflyttning av föremål,
- * använda händerna :
- * för praktiskt arbete eller
- * för informativa åtgärder av olika slag :
- * för att skriva och
- * för att forma bilder, tecken, ljud, föremål etc som genom symbolverkan överför meddelanden.

Människorna mottager information från yttervärlden bara genom sina sinnen : synen, hörseln och känselsinnen av olika slag som reagerar för temperatur, tryck mm och som berättar om kroppens läge och situation.

Människorna kan påverka utvecklingen genom ingripaden av två slag :

- * genom att direkt med kroppen och händerna påverka den fysiska omgivningen med hänsyn till fysiska / praktiska / kroppsliga verkningar,
- * genom att med tal eller skrift eller med andra informationsåtgärder påverka sitt psyke och / eller andras psyken så att människorna inklusive den egna personen förmås att utföra de fysiska / praktiska handlingarna på ett effektivt sätt och förmås att välja att utföra fysiska / praktiska handlingar som motsvarar önskemålen. Detta kan ske medvetet eller omedvetet.

De två nu nämnda slagen av påverkningar motsvarar i stort sett respektive

- * de praktiska / teknologiska / ekonomiska tillämpningarna och
- * de psykiska / estetiska / sociala / informativa / kulturella tillämpningarna . De informativa / kulturella åtgärderna är av fysisk natur men syftar till psykisk påverkan.

Bland alla medel för överförande av meddelanden är tal- och skriftspråken överordnade därför att alla de andra medlen i väsentlig utsträckning kan översättas till tal- och skriftspråken. De talade orden försvinner när ljuden klingat ut (men kan konserveras med moderna teknik), medan de skrivna orden finns kvar. De skrivna orden är de förnämsta informationsmedlen .

Processer i de inre verkligheterna som föregår människornas agerande i den yttre verkligheten.

Utvecklingen kan enligt det föregående påverkas genom fysisk påverkan som har antingen praktiska eller informativa syften.

Människornas fysiska handlingar föregås av mer eller mindre medvetna överväganden ifråga om hur de fysiska handlingarna ska utföras, när de ska utföras etc.

Människor agerar i viss utsträckning reflexmässigt, automatiskt och oöverlagt, men ägnar sig också åt att fundera över olika handlingsmöjligheter. Vid detta funderande använder sig människorna av de kunskaper och erfarenheter de har, återkallar i minnet sådant de varit med om tidigare och bygger i fantasin upp föreställningar om hur det kunde ha varit i stället och bygger också upp olika föreställningar om framtiden.

En människa kan i sin inre värld överbrygga både tid och rum och kan leva sig in i situationer som både i tid och rum är skilda från den faktiska situation hon befinner sig i. På en tiondels sekund kan en människa växla fantasibilder t ex från en bild av en situation i Egypten för 3000 år sedan till en bild av en situation i Sverige i nutiden. Hur de inre bilderna i de två fallen ser ut beror av individens i minnet inlagrade bilder, kunskaper och erfarenheter. Fantasibilderna byggs upp av fragment och kombinationer av det som finns i minnet.

En första förutsättning för en människas handlande finns i hennes lager av minnen. Minneslagret kan anses vara det första momentet i den följd av moment som kan läggas upp. Det andra momentet kan anses innehålla framtagandet av de fantasibilder som nämnts. I samhällsplaneringssammanhang är framtidsbilderna och framtidsvisionerna särskilt viktiga, men de kan å andra sidan bara skapas med hjälp av bilder från det förgångna.

Ett tredje moment kan sägas innehålla värderingar av fantasibilderna, som vid denna värdering kan te sig som önskade, goda eller onda, vackra eller fula etc. Man väljer här ut det som man anser är viktigt.

I några följande moment sätter människorna in sina visioner och värderingar i föreställningar om den yttre verklighetens

kraftspel och gör om så erfordras observationer i den yttre verkligheten och överväger sitt handlande med hänsyn till både den inre verklighetens fantasier och den yttre verklighetens möjligheter och krav. Både praktiskt / ekonomiskt handlande och socialt / kulturellt handlande övervägs.

I ytterligare moment kan människorna göra språkliga beskrivningar av de inre fantasierna och de inre övervägandena som primärt kan anses vara av icke-språklig art. Vuxna analyserar sina inre icke-språkliga bilder och överväganden med språkets hjälp, i inre tysta monologer eller hörbart eller synbart för andra. Barn som inte tillägnat sig de vuxnas språk har fantasibilder som de inte undersöker med språkets hjälp.

Människor kan i ord beskriva både inre och yttre verkligheter. De inre verkligheterna kan innehålla bilder och överväganden ifråga om både sådant som hänt i det förgångna och sådant som kan hända eller önskas i framtiden. De yttre verkligheterna kan beskrivas bara ifråga om sådant som hänt i det förgångna. De yttre framtida verkligheterna kan inte beskrivas därför att de ännu inte finns. Människors förmåga att i fantasin föreställa sig ännu inte förekommande yttre verkligheter ingår i den speciella mänskliga livsutrustningen som skiljer människorna väsentligen från djuren.

När människor gör observationer eller utsätts för påverkan utifrån går nervimpulser in i lagret av minnen sedan impulserna tolkats, satts i sammanhang och värderats. Det som utifrån når ögat t ex är fysiska impulser som sedan via synnerver överförs till hjärnan. Där ges de fysiska impulserna symbolvärden som tolkas och resulterar i inre föreställningar och upplevelser o d.

Under människornas dagliga agerande sker en ständig växelverkan mellan observation, tänkande och handlande. Den som cyklar eller kör bil korrigerar hela tiden sitt handlande efter observationer. Den cyklande avväger hela tiden sitt beteende så att han inte kör omkull och bilisten sköter ratten så att han inte kör av vägen. Cyklisten och bilisten har föreställningar om att de bör hålla sig på vägen och har dystra framtidsvisioner av vad som händer om de inte gör det. De olika momenten i de inre psykiska processerna kan genomlöpas mycket snabbt.

Inre verkligheter, spekulativt tänkande och empirism. Framtidsplaneringens möjligheter. Medvetande.

Ansvar.

Studerar man utvecklingen i det förgångna kan man finna att människornas inre verkligheter skiftat genom tiderna. Man kan skönja intressanta utvecklingar i flera avseenden.

Människornas uppfattningar om kunskap har undergått en tydlig förändring. Människornas uppfattningar och kunskaper om den yttre verkligheten grundades till en början på spekulationer där i de inre verkligheterna byggdes upp bilder av den yttre verkligheten utan undersökningar av den yttre verkligheten. Detta sätt att bilda sig uppfattningar om den yttre verkligheten avlöstes så småningom av den s k empirismen enligt vilken uppfattningar ska grundas på undersökningar av det man vill skaffa sig uppfattningar om. Empirismen började slå igenom på 1500-talet, fick större utbredning först på 1800-talet men har ännu inte slagit igenom på alla områden.

Framför allt råder fortfarande det spekulativa tänkandet vid beslut som formar framtiden. Det finns en utbredd missuppfattning om framtidsplaneringen. Man menar att framtiden inte kan utforskas därför att den ännu inte finns, och menar att allt om framtiden är spekulationer.

Till detta kan sägas att framtidsplanering innehåller spekulationer om hur framtiden sannolikt kommer att bli, men planering innehåller också normativa, värderande moment om hur det bör bli, vilket inte alls är spekulativt.

En medveten vetenskaplig planering kan bedrivas utifrån förslag om hur framtiden bör bli. Om man utformar konkreta förslag om framtiden kan det spekulativa inslaget reduceras. Det är alltså möjligt att bedriva en vetenskaplig framtidsplanering, vilket är angeläget att framhålla därför att en del tycks mena att det är omöjligt.

Att det är möjligt att bedriva en vetenskaplig framtidsplanering beror på omständigheterna kring uppfattningar om förändringskrafterna. Längre tillbaka i tiden menade man att världen förändrades på grund av gudomliga krafter eller på grund av "ödet". Under tidernas lopp har det skett en förändring i den uppfattningen så att det nu i

välutvecklade samhällen är klart att det mest bara är människorna själva som avgör utvecklingen på jorden i framtiden.

Man kan hävda att människorna under hela den historiska tiden från omkring år 3000 f Kr själva styrt världen, men gjort det utan att veta om det. Att människorna huvudsakligen själva avgör sin framtid är en mycket sen insikt som ännu inte slagit igenom. Därför är det angeläget att framhålla också detta.

Studierna av det förgångna visar att människornas tankeförmåga, kunskaper, föreställningar och värderingar etc inte är av naturen givna utan är kulturellt betingade. Människorna har ett nervsystem med en hjärna genom biologiskt arv, men det som finns i och händer i systemet i form av kunskaper och värderingar, föreställningar om världen etc beror av den sociala miljön och symbolmiljön.

Om man eftersträvar tillstånd med människor som är medvetna och kan fatta goda beslut om framtiden måste man bygga sociala miljöer och symbolmiljöer som kan forma de eftersträvade människorna. De sociala miljöerna bör vara beskaffade så att de i nuet känns tillfredsställande för individerna och så att de gör människorna så kunniga och ansvarsmedvetna man vill ha dem. Det är ett gemensamt intresse för alla att människorna, vilka ju formar framtiden, är kunniga och ansvarsfulla. Det är särskilt angeläget i en demokrati som räknar med att alla ska vara med och bestämma.

Demokratin är en viktig faktor i framtidsplaneringen. Studier av det förgångna visar att uppfattningarna om bestämmanderätten har förändrats genom tiderna. Den nu rådande uppfattningen är demokratins idé och den idén torde bli bestående i framtiden, och borde då utvecklas och fördjupas.

Dagens demokratier kan ses som tämligen primitiva demokratier, och kan till och med ses som fåmansvälden där folkets valda representanter i princip är folkets representanter men i praktiken är det på ett ofullkomligt sätt, bl a därför att det inte finns planeringar som kan tjäna som kommunikationsinstrument mellan folket och dess representanter. Med hjälp av goda planeringar kan man förbättra framtiden, men med hjälp av goda planeringar kan man också förbättra demokratin.

Problemen har hopat sig och finns framför allt i de sociala miljöerna som formar de inre verkligheterna.

Människorna främst ansvariga för utvecklingen, vilket gör en omfattande planering möjlig. Alla människor har enligt demokratin idé rätt att delta i besluten. Man kan hävda att de då också när de deltar har skyldighet att delta på ett medvetet och kunnigt sätt.

Hur framtiden kommer att bli beror av i vilken utsträckning demokratin medborgare är medvetna om och har kunskaper om förändringskrafterna, styrningsproblemen och planeringsproblemen. Goda planeringar och styrningsbeslut kan inte komma till om inte medborgarna förstår samhällsplaneringens problem. Bristerna i fråga om förståelsen är nu så stor att de är ett hot mot en möjlig bra framtid.

De moderna utvecklade industrisamhällena är mycket specialiserade och så komplicerade att de är svåra att överblicka. De är så komplicerade att man kan räkna med att de som ytterst ansvarar för besluten inte riktigt vet vad de styr, bl a på grund av brister i planeringarna.

Specialiseringen har bl a medfört en stark uppdelning av vad man kan kalla produktion och konsumtion. Uppdelningen har givit till resultat kommersiella system med mycken reklam och propaganda som kan tänkas ofta förvilla människorna. De kommersiella reklam- och propagandasystemen, som på det hela taget vädjar till människornas kortsiktiga krav eller önskningar, har i stor utsträckning kopierats av de politiska partierna. Partierna arbetar nu mycket kortsiktigt och behandlar de långsiktiga problemen illa.

Specialiseringen har också medfört att utbildning och förvärvsarbete skilts åt, vilket har nackdelar. Elevernas liv i skolan tycks ofta isolerat från arbetslivet och vuxenlivet för övrigt. Eleverna förbereds inte tillräckligt väl för livet efter skolan.

Informationsflödena i de utvecklade samhällena är numera så omfattande att de flesta har svårt att hinna med att ta del av och bearbeta informationerna på ett tillräckligt bra sätt.

Det har hopat sig en mängd problem :

* Problem som följer av befolkningsökning och minskade materiella tillgångar har ökat behovet av medvetna goda styrningar.

* Samhällena har blivit så specialiserade och komplicerade att det är svårt att få överblick över dem och förstå hur de arbetar.

* Människornas kunskaper om sig själva och deras medvetande om ansvaret för utvecklingen är för litet. Människorna har genom demokratin givits makt att påverka utvecklingen, men saknar på det hela taget kunskapsmässiga förutsättningar att fatta medvetna goda beslut.

* Reklam för kommersiella produkter gör samtidigt reklam för kortsiktigt tänkande. De förtroendevalda representanterna i demokratin är benägna att falla in i det kortsiktiga tänkandet och fästa större avseende vid kortsiktiga krav än vid långsiktiga.

* Vill man styra mot en framtid utan elände och katastrofer måste man beakta att demokratin idé medför krav om att alla har tillräckliga kunskaper och är tillräckligt ansvarsmedvetna, men informationsflödena börjar växa människorna över huvudet.

* Genom medvetna planeringar kan konflikter upptäckas i god tid och man kan då styra så att man undviker konflikterna. Planeringsverksamheter går ut på att skaffa fram kunskaper och bl a kunskaper om kunskapsbrister så att kunskapsluckorna kan fyllas. Men planeringsverksamheterna är utvecklade och kunskaperna om planerings- och framtidsproblemen små

* Flera liknande satsningar kan ställas upp, men de nu uppställda räcker för att visa att problemen framför allt ligger i de sociala miljöerna i vilka ingår människornas inre verkligheter med kunskaper och värderingar etc.

Det är en viktig uppgift att ge alla kunskaper om framtidsproblemen. Alla vuxna i Sverige och världen bör känna till dem och det bör ordnas så att de kan följa med i vartefter inträffade förändringar i problemen. Eleverna i grundskolan bör få kunskaper om dem så tidigt som möjligt och bör sedan under skoltiden utveckla dem.

Att snabbt genomföra en bred utbildning av hela svenska folket och världens folk kan vara svårt. Det blir då viktigt att försöka ge goda kunskaper åtminstone till nyckelpersonerna i de många institutionerna och organisationerna som på ett avgörande sätt fattar de framtidspåverkande besluten. Särskilt viktigt blir det att ge kunskaper åt dem som utforskar och sprider kunskaper.

Inre verkligheter och åsikter förändras vartefter. Åsiktsledande institutioner och organisationer.

Om man vill förstå de komplicerade samspelet bör man noga beakta att allting hela tiden förändras. Åsikter som styr utvecklingen förändrar sig på ett sätt man kanske inte så lätt lägger märke till. Var och en blir litet äldre för varje dag som går och förändras varje dag något. Först efter en längre tid kan man kanske tydligt observera att det skett förändringar.

I samhällena finns alltid vissa uppfattningar som är härskande. Studerar man det förgångna kan man finna mycket tydliga skillnader mellan olika epoker. Efteråt kan man tycka att de härskande uppfattningarna varit tokiga, men det är ändå så att i varje tid är det vissa personers uppfattningar som anses riktiga och riktigare än andras.

När det gäller kunskaper, vad det nu kan vara, är det de etablerade vetenskapsmännen, och -kvinnorna, och deras sammanslutningar som avgör vad som är rätt. När det gäller tillämpningar av kunskaperna finns det etablerade institutioner som avgör hur man bäst bör tillämpa. Tillämpningarna kan vara praktiska / ekonomiska / teknologiska som sammanhänger med fysiska förhållanden eller estetiska / sociala / kulturella som sammanhänger med psykiska förhållanden.

De praktiska / ekonomiska tillämpningarna är underkastade naturkrafterna, men frågan om i vilken omfattning naturkrafterna och de fysiska materialen ska utnyttjas bestäms inte av naturkrafterna utan av människorna. Någon etablerad institution som helt avgör omfattningen av de ekonomiska tillämpningarna finns inte. Allt som inte är förbjudet är tillåtet. De praktiska tillämpningarna avgörs av var och en, kan man säga, även om förbuden är många och oräkneliga. Beslut om praktiska tillämpningar är decentraliserade till organisationer och enskilda individer.

När det gäller kulturella tillämpningar finns vissa övergripande institutioner som i viss mån utformar tillämpningarna. Till dessa kan räknas skolverket som i viss mån utformar föreskrifter om utbildningen i grundskolan.

Boverket utformar i viss mån föreskrifter

om de fysiska miljöerna, både vissa teknologiska föreskrifter betingade av säkerhet och hygien och föreskrifter om estetiska / sybolmässiga / trevnadmässiga och socialt styrande förhållanden.

Socialstyrelsen utformar föreskrifter som ställer krav med utgångspunkt från individernas kroppsliga förhållanden och utformar föreskrifter som i viss utsträckning ställer krav på individernas fysiska och sociala miljöer.

För tidningarna finns inget övergripande organ därför att man anser att inga restriktioner ska läggas på "det fria ordet". Några restriktioner finns dock. De ledande åsikterna om tidningsinnehåll utformas decentraliserat av tidningsredaktioner o d. Journalisthögskolan har åsikter.

I fråga om forskning kan de statliga forskningsråden och forskningsrådsnämnden anses vara ledande ifråga om att bestämma vilken forskning som är mest angelägen.

Statsmakterna, dvs riksdagen och regeringen påverkar de statliga institutionerna genom lagar och förordningar, men de praktiska tillämpningarna styrs i vardagen av institutionerna. I Sverige finns hundratal myndigheter som på olika områden bestämmer vad som är de bästa uppfattningarna och det finns ca 1500 professorer med tillhörande vetenskapliga institutioner som var för sig i sina fack står för det bästa vetandet.

Om man lägger ihop uppfattningarna hos dem som i myndigheter och i institutioner och organisationer bestämmer om vilka uppfattningar som är de bästa, får man de etablerade, härskande uppfattningarna. Om dem kan man säga att de är härskande vid en viss tidpunkt men att de sammantaget sannolikt inte är härskande efter ett år och ännu mindre efter tio eller hundra år.

De härskande uppfattningarna formuleras på olika nivåer i de etablerade institutionerna. Så formulerar t ex skolverket, boverket och socialstyrelsen på svensk central riksnivå vissa grundläggande åsikter som sedan kompletteras och detaljeras på lokala nivåer, länsvis, kommunvis eller kommundelsvis etc.

Till de centrala organens uppgifter kan anses höra att formulera uppfattningar och krav så att önskade jämlikhetsförhållanden uppnås.

Människor i samspel. Inre verkligheter och verksamheter kommer till uttryck i yttre verksamheter.

När olika människor har olika minnesföråd, värderingar etc men ställs inför uppgiften att handla gemensamt måste de enas om några gemensamma minnesbilder, uppfattningar, värderingar, visioner etc. De måste ur de många inre föreställningsvärldarna hos de många olika människorna i gemensamma yttre processer i den yttre verkligheten välja ut de uppfattningar och värderingar etc som man gemensamt kan komma överens om är de för stunden bästa.

Här har förut nämnts hur vissa övergripande etablerade institutioner och organisationer bestämmer i fråga om vilka uppfattningar som ska härska. Dessa institutioner kan grupperas i en följd som svarar mot den rad av moment man kan urskilja i människornas inre psykiska processer. Det finns institutioner och grupper av personer som är inriktade på att lagra minnen, plocka fram minnen, värdera och välja ut det som är viktigt, sätta in fantasiföreställningar i större och mindre sammanhang, utföra observationer, tillämpa praktiskt, tillämpa kulturellt och sådana som är inriktade på att beskriva och beskriver inre fantasivärldar eller beskriver sådant som hänt i det förgångna i den yttre verkligheten.

Människornas förmåga att bilda tal-och skriftspråk har gjort att det utvecklats stora gemensamma system av yttre verksamheter som bara går ut på att observera och beskriva eller komma överens om inre verkligheter som egentligen bara föregår praktiska yttre tillämpningar.

I de stora system av yttre verksamheter som bildas av vad man kan kalla filosofiska, religiösa och politiska verksamheter avhandlas inre föreställningar. I filosofin behandlas människornas inre föreställningar och processer i allmänhet, i de religiösa verksamheterna har man byggt upp yttre verksamheter kring vissa inre föreställningar och i de politiska verksamheterna försöker man komma överens om vad som är viktigt.

Naturforskningsverksamheter är av likartad karaktär. De är verksamheter som går ut på att observera och beskriva, men genom teknologins utveckling sker observerandet med hjälp av instrument så att observeran-

det också blivit en fråga om yttre handlingar i en yttre verklighet. I moderna atomforskningsanläggningar t ex kan observationsinstrumenten vara kilometerlånga och mycken personal kan åtgå bara för manövrering av instrumenten.

Teknologisk forskning som går ut på att utröna hur man kan leda och utnyttja naturkrafterna till praktisk och ekonomisk nytta kan på likartat sätt få inslag av mycket praktiskt hantverk vid prov av olika slag fastän det första syftet bara är att observera utnyttjningsmöjligheterna.

Naturforskning och teknologisk forskning går ut på att genom beskrivning av den yttre verkligheten förbättra de inre bilderna av naturkrafternas arbetssätt och de inre bilderna av möjligheterna att utnyttja dessa krafter. Det verkliga utnyttjandet av naturkrafterna kommer sedan i praktiska verksamheter som gäller tillverkning, transporter etc.

De yttre verksamheterna gäller sammanfattningsvis praktiska / ekonomiska verksamheter och informativa uttrycksverksamheter som avser att påverka psyken med eller utan några tydligt uttalade syften med denna påverkan och gäller då bl a verksamheter som går ut på att beskriva observationer och överenskommelser. De inre tankarna blir yttre handlingar när de skrivs ned och de inre värderingarna blir yttre handlingar när värderingarna på något sätt uppenbaras för andra, t ex vid politiska överenskommelser och beslut.

Filosoferna har ett slags tillverkningsarbete som går ut på att tillverka beskrivningar av tankar och andra psykiska processer. De förtroendevalda politikerna har ett slags tillverkningsarbete som går ut på att tillverka beslut om styrningar grundade på deras uppfattningar om vad som är viktigt.

Tankar och andra psykiska processer i de inre verkligheterna blir till yttre verksamheter när tankarna etc genom symboler överförs till den yttre verkligheten, för vidare befordran till andra människors inre verkligheter. I moderna specialiserade samhällen sker överföringarna ofta i institutionaliserade former då bl a stora byråkratier med mängder av kontorspersonal egentligen bara sysslar med att bearbeta och överföra tankar med hjälp av symboler.

Viljor, framtidsvisioner, problem, makt och planeringar.

Man kan inte meningsfullt uttrycka några viljor om man inte har några visioner om vart de ska leda i framtiden. En förutsättning för att det ska vara mening med viljor är att det finns framtidsvisioner. En förutsättning för att det ska vara mening med gemensamma viljor är att det finns gemensamma framtidsvisioner.

Det är ingen mening med att värdera viljorna, vad man bör värdera är visionerna som föregår viljorna och de troliga konsekvenserna och effekterna av viljorna. Om man räknar rätt kommer effekterna att stämma med visionerna.

I Sverige finns nu inte tillräckligt med gemensamma tydliga framtidsförslag som kan ligga till grund för meningsfulla gemensamma viljor. Det behövs sanmånliga och konsekventa framtidsförslag om individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och om fysiska och sociala miljöer i Sverige och utomlands, och det behövs stora arbetsinsatser för det, men arbeten med att skapa förslag är inte allmänt erkända som viktiga och som något som kräver arbete.

Det har sagts att politik är att vilja, men i politiken har man inte bara att pocka på att få sin vilja igenom. Politik är också i hög grad en fråga om att välja, välja mellan olika framtida möjligheter. Ska man kunna välja måste man ha förslag att välja mellan.

Utvecklingsprocesser eller förändrings- och fördelningsprocesser skapar individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer vare sig man vill det eller inte. Om förändringsprocesserna får fortgå aningslöst och omedvetet är det risk att framtiden blir outhärdlig.

Förändrings- och fördelningsprocesserna styrs väsentligen genom marknadsprocesser och politiska / demokratiska processer. Miljöerna kan inte medvetet styras genom marknadsprocesserna, för dem behövs de politiska processerna.

Behovet av att styra miljöförändringarna är stort men möjligheterna att styra begränsas av ineffektiviteter i privata och offentliga byråkratier som behövs för att göra och samorda framtidsförslag och för att genomföra överenskomna förslag i den yttre verkligheten.

I Sverige behövs mer av politiska styrning-

gar, men de förekommande byråkatierna tycks ha svårt att klara av att väl sköta de styrningar som redan förekommer. Hur ska de då klara av mera styrningar?

Svaret är att man måste öka effektiviteten i informationsprocesserna och framför allt få bort maktmissbruk och felaktiga informationsöverföringar som bl a beror av att yrkesroller blandas ihop med privata roller. Man måste ställa större krav om att människor i sina yrkesroller gör det de bör göra.

Ett sätt att få bort överföringsfel i de demokratiska informationflödena är att ta bort mellanled som innebär risker för fel och maktmissbruk och så direkt som möjligt till allmänheten föra ut information från dem som har något väsentligt att framföra. Folkbiblioteken borde utvecklas för detta.

De förtroendevalda politikerna bör lära sig att arbeta mer vetenskapligt och lära sig att bättre anpassa sina metoder efter nya krav som kommer vartefter. Politikerna behöver bättre hjälp att klara sin roll A2+ B2.

Problem finns det alltid gott om. Vad som är intressant är att finna de stora väsentliga problemen och de växlar i viss mån från tid till annan. För att kunna avgöra vad som är stora och små problem måste man ha igång kontinuerliga planeringar. Med hjälp av planeringar kan man upptäcka problem och konflikter i tid medan det ännu är möjligt att göra något åt dem. Planeringar syftar till att ge svar på frågor om vad man bör vilja.

Politiker vill gärna ersätta planeringar med makt, men det är inte bra. För att få klart vad man bör vilja måste man veta problemen. I väl utförda planeringar ingår att reda ut vilka problemen är och vilka de troligen kommer att bli och i planeringarnas framtidsförslag måste redovisas inte bara det oproblematiske och vackra utan också konflikterna och de dystra sidorna.

Det finns i princip två olika sätt att angripa framtidsproblemen och i väl utförda planeringar bör de två angreppssätten användas i kombination och växelvis:

* man utgår från nutiden och undersöker konsekvenserna i framtiden av förekommande och eventuellt ändrade styrningar,

* man utgår från förslag om framtida tillstånd och undersöker vilka styrningar som nu behövs för att nå de föreslagna framtida tillstånden.

Inre och yttre verkligheter och verksamheter hos personer och organisationer.

Man bör skilja mellan individernas åsikter i enskilda fall, den stora allmänhetens åsikter, dvs något slags genomsnitt, och etablissemangets åsikter, dvs åsiktsledande personers och organisationers och institutioners åsikter. Strängt taget kan inte organisationer och institutioner ha åsikter, bara personer. Institutionernas åsikter är åsikterna hos dem som har makten i institutionerna.

Institutioner och organisationer, både offentliga och privata av många olika slag har ofta som en viktig uppgift att uttrycka åsikter, men enskilda individer behöver inte uttrycka några åsikter om det inte ingår i yrket att göra det.

De inre verkligheterna hos de enskilda individerna är på det hela taget okända för andra än de olika individerna själva. Det är dessa på det hela taget okända inre verkligheterna som i en välfungerande demokrati avgör utvecklingen.

De inre verkligheterna och de inre verksamheterna, de inre psykiska processerna, studeras av filosofer och psykologer och så gott det går och av opinionsforskare od.

De inre verkligheterna är speglar av de yttre verkligheterna. Verksamheterna i de yttre verkligheterna finns som minnesföreställningar i de inre verkligheterna efter det de yttre verksamheterna pågått och finns också som föreställningar i de inre verkligheterna innan de yttre verksamheterna satts igång.

Man får alltså flera uppsättningar:

- * Individernas inre verkligheter och verksamheter.
- * Filosofers och andras studier och beskrivningar av de inre verkligheterna och verksamheterna.
- * De yttre verkligheterna och verksamheterna som svarar mot de inre.
- * Vetenskapsmäns och andras studier och beskrivningar av de yttre verkligheterna.
- * De etablerade, härskande uppfattningarna om de inre och yttre verkligheterna och verksamheterna och förhållandet mellan dem samt diskussioner av dessa uppfattningar.

Sändare, förmedlare, mottagare, överföringsfel och problem.

Informationsflödena går från sändare till mottagare och ofta via förmedlare av olika slag. Alla förmedlare kan tänkas förvränga informationer medvetet eller omedvetet. I praktiken förekommer långa rader av förmedlare i många steg och informationen från sändaren till mottagaren kan på vägen förändras till oigenkännlighet. Hönan kan bli en fjäder och tvärtom.

Det är viktigt att de som i yrket har till uppgift att förmedla och sortera information gör det på ett riktigt sätt och noga skiljer mellan sina olika roller A1,A2,B1,B2 och inte i sin förmedlarroll B2 blandar in rollererna A1, A2 och B1.

Effektiviteten i informationsöverföringarna är en fråga om hur sändarens avsikter överförs till mottagarens handlingar.

En tendens tycks vara att kvantiteten på onödigt information ökar på bekostnad av information med kvalitet. Det finns mycket onödigt information med sådant som är lättbedömt och oproblematiskt medan sådant som är svårbedömt och problematiskt - och viktigt - blir liggande.

Sändare, förmedlare och mottagare är individer som kan ha brister i många avseenden. Ineffektivitet i informationsöverföringarna kan bero på mycket:

* Individens vill inte ha effektivitet och vill inte avslöja sitt inre. Individens kanske vill ljuga och vill kanske inte berätta så mycket att lögnerna avslöjas. Individens kanske inte vill höra sanningar, vill kanske bygga en sinnesfrid på osanningar och avskärmar alla sanningar som stör sinnesfriden.

* Informationsförmedlare är ofta makthavare. Förmedlare och makthavare vill kanske inte ha effektivitet därför att deras makt då minskar, därför att deras eventuella felaktiga informationsöverföringar och maktmissbruk avslöjas eller därför att deras möjligheter till felaktiga informationsöverföringar och maktmissbruk till egen och närståendes vinning minskar.

* Individens har ej förmåga att uttrycka sig, har ej förmåga att mottaga information, har låg nivå ifråga om kunskaper, visioner, känslor, uppfattningar om sammanhang och har låg nivå på logik och moral. Individens har inte något att uttrycka.

Vill man förbättra världen måste man få människorna att förstå sig själva och världen.

Människorna bör lära sig att förstå :

Att det finns inre och yttre verkligheter och att både inre och yttre verkligheter förändras med tiden.

Att förändringarna i världen, med dess inre och yttre verkligheter, i väsentliga avseenden huvudsakligen kommer till genom människornas viljor och handlingar och - mycket viktigt - uteblivna handlingar.

Att viljorna finns i individernas individuella inre verkligheter i psyket, och

att handlingarna sker i den för alla gemensamma yttre fysiska verkligheten som medel att tillfredsställa individerna då de i de inre verkligheterna upplever sig själva som levande individer i världen, bundna av de fysiska villkoren i den yttre verkligheten.

Att människornas kroppar utsätts för fysiska krafter från den yttre verkligheten och avger fysiska krafter genom muskelapparaten när de handlar, och

att de ankomna krafterna registreras av och de utgående krafterna samordnas av och utlösas av nervsystemet.

Att människorna genom sinnesorganen mottar fysiska krafter som blir fysiska signaler från den yttre verkligheten och genom muskelapparaten avger fysiska krafter som verkar fysiskt men som också blir signaler, och

att dessa signaler i de inre verkligheterna tolkas och blir symboler för fenomen i den yttre verkligheten.

Att handlingar enligt detta kan vara av två slag : sådana som rubbar de fysiska tillstånden i den yttre verkligheten med syfte att rubbningarna ska bli till nytta för kroppen och sådana som är avsedda som signaler, samt

att handlingar av det första slaget också avsiktligt eller oavsiktligt, medvetet eller omedvetet kan vara signaler.

Att de fysiska signalerna från och till den yttre verkligheten kan lagras i nervsy-

stemet i en minnesapparat, och **att** de lagrade signalerna kan aktiveras senare och då i de inre verkligheterna mer eller mindre kan ge effekter som om signalerna kom direkt från eller gick direkt till den yttre verkligheter.

Att människor handlar efter kunskaper och erfarenheter.

Att människorna genom minnesapparaten i sitt inre i repris kan spela upp de lagrade tolkningarna av de inkomna och utgående fysiska signalerna .

Att människorna med hjälp av minnesapparaten innan de verkställer handlingar i den yttre verkligheten i sitt inre kan spela upp konsekvenser av liknande tidigare handlingar.

Att människorna väljer handlingar med ledning av handlingarnas konsekvenser och

att individerna inte alltid har tidigare erfarenheter av de tilltänkta handlingarnas konsekvenser, och

att individerna då kan kombinera olika tidigare erfarenheter och med hjälp av dem kan mer eller mindre väl beräkna konsekvenser och besluta sig för handlingar med risk att beräkningarna är fel och att konsekvenserna blir andra än de avsedda.

Att människorna kan utföra handlingar som avvärjer för ögonblicket direkt hotande faror och kan handla för stunden och alltså kan handla på kort sikt, men

att människorna också kan utföra handlingar som får konsekvenser långt senare, dvs kan handla på lång sikt, och

att både kortsiktiga och långsiktiga handlingar kan vara till nytta både direkt och indirekt och då vara till kroppslig nytta och / eller vara signalhandlingar.

Att människorna är framtidsinriktade och i stor utsträckning har uppmärksamheten riktad framåt i tiden, men observerar det förgångna för att få ledning för handlandet på vägen mot framtiden.

Att symboler och språk överför kunskaper och erfarenheter

Att allt fysiskt i den yttre verkligheten, stort som smått, avger fysiska krafter

- som kan uppfattas som signaler och i de inre verkligheterna kan tolkas som symboler, dvs
- att** allt i den yttre verkligheten kan uppfattas som symboler.
- Att** varje människa i sin inre verklighet har ett eget unikt sätt att tolka de fysiska signalerna som symboler, men
- att** människorna under tidernas lopp byggt upp gemensamma symbolsystem, med vars hjälp de fysiska signalerna kan tolkas på nästan samma sätt av alla i större eller mindre grupper.
- Att** tal- och skriftspråken nu bildar de tydligaste gemensamma symbolsystemen och att tal- och skriftspråken nu är så hopflätade att de i hög grad framstår som ett enda språk, då talspråkets ljud signaler nära förknippas med skriftspråkets ljussignaler.
- Att** människorna genom talspråken och framför allt genom skriftspråken kan förmedla egna minnen av handlingars konsekvenser till andra som aldrig utfört liknande handlingar, och
- att** skriftspråken kan förmedla minnen över stora avstånd både i tid och rum. Genom moderna bandspelare mm kan också det talade förmedlas så.
- Att** de talade minnena och erfarenheterna spelar stor roll i små grupper, isynnerhet då alla inte kan läsa, men
- att** de skrivna minnena och erfarenheterna spelar den största rollen i stora grupper och vid stora avstånd i tid och rum.
- Att** individernas minneslager är sammansatta av lagrade fysiska signaler individerna själva direkt mottagit och tolkat och av lagrade fysiska signaler som individerna indirekt mottagit via andra individer som överfört signalerna med hjälp av symbolsystem.
- Att** de indirekt mottagna signalerna ger individerna del av andras erfarenheter, men
- att** de indirekta signalerna varit utsatta för mellanliggande tolkningar som förvränger dem mer eller mindre bl a beroende på hur pass bra de gemensamma symbolsystemen är.
- Att** individerna under sina liv kan göra egna erfarenheter i relativt liten omfattning och
- att** individerna i hög grad är beroende av att få del av andras erfarenheter, men
- att** individerna för att kunna få del av andras erfarenheter måste förstå de gemensamma symbolsystemen och måste komma i kontakt med fysiska system som bär symbolerna.
- Att** människorna i de inre verkligheterna ordnar sina minnen och erfarenheter och ordnar sina uppfattningar om världen och ingrepp i den i mönster som bl a kommer till uttryck i de gemensamma språken, som är uppbyggda under tusentals år för att i olika avseenden kunna uttrycka tillstånd och förändringar i tid och rum.
- Att** människor som små barn vanligen utan stora svårigheter lär sig ett språk med vars hjälp livets alla förhållanden kan beskrivas och hanteras,
- att** människor alltså har en rik språkapparat, vanligen utan att närmare reflektera över det.
- Att** språken innehåller många olika slags ord. Orden har grundformer med grundbetydelser som genom tilläggsändelser mm kan böjas så att ur grundformerna kan skapas flera ord som varierar grundbetydelsen. Orden kan indelas i ordklasser och kan sammanställas i satser med satsdelar, i första hand subjekt och predikat, då subjektet är den som handlar eller något man utsäger något om, och predikatet uttrycker en handling eller utsäger något om subjektet.
- Att** ordens böjningar kan uttrycka antal (numerus), kön (genus), förhållande (kasus som uttrycker t ex ägande, subjekt och objekt), bestämdhet, jämförelse (komparation), tid (tempus), sätt (modus som anger inställning tex är, bör, måste), aktiv / passiv / ömsesidig form (ex slå, slås, slåss), aktionsart (ex pågående, ögonblicklig, upprepad), fullbordad / ofullbordad handling (aspekt) och person (första, andra och tredje person i singularis, ental, och pluralis, flertal). (Fakta del 4)
- Att** ordklasserna brukar anges på följande sätt: Substantiv, ord som är namn på och beteckningar för personer och ting, tillstånd, verksamheter och förlopp. Pronomen, ord som ersätter namn på personer mm.

Adjektiv, ord som uttrycker egenskaper hos substantiv.

Räkneord, ord som uttrycker antal eller ordningsförhållande.

Verb, ord som betecknar att någon gör, har eller får något eller att något sker.

Adverb, ord som svarar på frågor av typen Var? Vart? Varifrån? När? Hur länge? Hur? Hur mycket? Varför? Varigenom?

Prepositioner, ord som uttrycker läge eller riktning o d i tid och rum, t ex i, på, under, bredvid, före, efter, av, från, bakom.

Konjunktioner, bindeord som förbinder satser.

Interjektioner, ord som omedelbart uttrycker en känsla eller vilja e d, t ex usch, hallå,

Att andra symboler än ord och satser, dvs föremål, bilder, ljud, musik, beteenden o d inte kan bli så uttrycksfulla som orden och satserna, de saknar klara predikat, även om andra sådana symboler kan göra ett kraftigare intryck.

Att andra symboler än ord och satser är otydliga och mångtydiga och ofta utformas och tolkas omedvetet,

att de som utformar och distribuerar sådana symboler omedvetet kan lura både sig själva och andra och framföra budskap som strider mot det de säger eller skulle säga i ord,

att de som utformar och distribuerar sådana symboler medvetet kan lura andra eller vissa andra och överföra budskap som inte kan eller inte bör framföras i ord, och

att otydligheten utnyttjas både medvetet och omedvetet på sätt som ofta överröstar de tydliga budskapen och hindrar dem.

Att människor handlar efter uppfattningar om kraftspelen.

Att människorna som ledning för sitt handlande i sitt inre kan bygga upp fantasier om önskade framtida inre och yttre verkligheter, och

att fantasierna kan vara mer eller mindre möjliga att åstadkomma, men

att människorna ändå försöker att handla så att handlingarnas konsekvenser i möjligaste mån leder till de önskade

hopfantiserade framtida tillstånden.

Att människorna måste ha riktiga kunskaper om sig själva och världen för att kunna bygga upp rimliga fantasier om framtiden,

att de måste ha kunskaper om de förekommande kraftspelen och veta hur de med handlingar kan påverka kraftspelen så att de får önskade konsekvenser, och

att alltså kunskaper och isynnerhet kunskaper om kraftspelen är viktiga när fantasierna byggs upp och när fantasierna ska förverkligas .

Att människorna kan undersöka den yttre verkligheten för att utröna både små och stora kraftspel, och

att undersökningarna i vissa fall kan ske med hjälp av observationer direkt genom sinnena av vanligen förekommande händelser eller av speciella experiment, men

att sådana observationer i många fall inte räcker till för att nå kunskap om kraftspelen.

Att krafterna sällan kan observeras direkt, men att kraftspelen ger sig till känna som skilnader i tillstånd vid olika tidpunkter.

Att kraftspelen kan vara så kraftiga eller så svaga eller så korta eller långa i tiden eller rummet att sinnena inte räcker till och en människa inte räcker till för de nödvändiga observationerna, och

att det då behövs instrument och andra hjälpmedel som kan förstora det som är för litet och

att det behövs samordnade registreringar och statistik o d för det som är för stort och måste minskas ned för att bli fattbart.

Att det är skillnad på inre och yttre verkligheter.

Att välgjorda observationer i den yttre verkligheten kan ge motsvarande kunskaper i de inre verkligheterna om de yttre verkligheterna, och

att människor också kan observera de inre verkligheterna och få kunskaper om de egna inre verkligheterna, men bara direkt kan observera de egna inre verkligheterna, inte andras.

Att observationer av de yttre verkligheterna kan ge kunskaper om yttre verkligheter

och att observationer av inre verkligheter kan ge kunskaper om inre verkligheter, men

att observationer av de inre verkligheterna inte direkt kan ge kunskaper om de yttre verkligheterna och observationer av de yttre verkligheterna inte direkt kan ge kunskaper om de inre verkligheterna.

Att människor ofta tycks förväxla yttre och inre verkligheter och tar de inre verkligheterna som exakta avbildningar av de yttre verkligheterna, och

att det ger upphov till missförstånd med svåra konsekvenser.

Att människorna först under några få av de senaste seklerna har börjat inse den stora skillnaden mellan de inre och yttre verkligheterna, och

att insikten om skillnaden inte är utbredd till alla, inte ens till alla som har stor makt, dvs

att makthavarnas fantasier i de egna inre verkligheterna om de yttre verkligheterna tas för observationer av de yttre verkligheterna.

Att isynnerhet deras fantasier om kraftspelen i den yttre verkligheten på ett felaktigt sätt tas som riktiga bilder av kraftspelen i de yttre verkligheterna.

Att kraftspelen i den yttre verkligheten är tämligen väl utforskade och observeras tämligen väl när det gäller naturkrafterna, men

att kraftspelen i den yttre verkligheten när det gäller kraftspelen mellan människorna, viljekrafternas spel, är tämligen dåligt utforskade och observeras tämligen illa.

Att uppfattningarna om kraftspelen mellan viljorna i hög grad tycks grunda sig på fantasier eller spekulationer om kraftspelen, och

att uppfattningarna är behäftade med fel som gör att utförda handlingar inte får rimligen avsedda konsekvenser.

Att handlingarna i moderna samhällen i väsentliga avseenden oftast har långsiktig och indirekt verkan genom andra människor, och

att då kraftspelen mellan och överföringarna av viljor mellan människorna är av avgörande betydelse för handlingarnas slutliga konsekvenser.

Att miljöerna är viktiga.

Att individens liv beror av den egna inre verkligheten i psyket, av de egna individuella kroppsliga förhållandena och av de med andra gemensamma miljöerna eller samhällena individen lever i.

Att de gemensamma miljöerna / samhällena kan delas upp i fysiska miljöer som omfattar det döda och växterna och djuren, och sociala miljöer som omfattar människorna.

Att de inre verkligheterna beror av kroppens sätt och möjligheter att motta fysiska signaler och av miljöerna med deras innehåll av stort och smått, sedda som symboler och symbolsystem och som bärare av fysiska signaler, samt av miljöernas sätt och möjligheter att tillfredsställa de kroppsliga kraven och behoven.

Att de fysiska miljöerna vanligen förändras sakta och i stor utsträckning består från generation till generation, men

att de sociala miljöerna förändras snabbare därigenom att människor föds och dör.

Att gamla människor vartefter dör och inte direkt längre medverkar med handlingar, men

att deras erfarenheter lever kvar i andras inre verkligheter.

Att de sociala samhällenas sammanlagda minnen och erfarenheter vartefter ökar och succesivt förändrar de inre verkligheterna, som blir olika från generation till generation.

Att man inte kan påverka fysiska och sociala miljöerna så att de ändras snabbt, men

att de bör och kan påverkas så att de på lång sikt blir bättre.

Att miljöerna blir bättre om de bättre kan tillfredsställa kroppsliga krav och behov, och om de blir bättre som bärare av signaler och blir bättre som symboler, dvs blir bättre med hänsyn till psykiska krav och behov.

Att förbättringar av miljöerna kan ske mest genom medverkan från alla eller nästan alla, och

att förbättringsproblemet blir en fråga om att samordna viljor så att de kommer överens om vad som är bra och så att de vill genomföra det som är bra, och

en fråga om att sedan samordna tingen så att de svarar mot viljornas krav, dvs **att** de inre verkligheterna ska samspela så att de kommer överens om gemensamma krav och sedan medverkar vid genomförandet av det överenskomna.

Att människorna samspelar med varandra i demokratierna.

Att människor kan samverka men också konkurrerar med varandra.

Att konkurrensen ger konflikter som kan resultera i svåra strider och skador, och

att människorna nu har så mycket kunskaper om naturkrafterna och om hur man kan manipulera dem att de kan förgöra varandra till kanske hundra procent, men

att människorna i viss mån lärt sig att samverka till varandras hjälp.

Att demokratins princip representerar en maktfördelnings- och beslutsprincip, och demokratiernas tillämpningar är medel med vars hjälp människorna kan samverka, undvika skador som följer av strider och konflikter, kan på ett positivt sätt gemensamt bygga upp en bättre värld.

Att demokratins fördelningsprincip bygger på en jämlikhetstanke som ger alla lika rättigheter mm och som fått uttryck i överenskommelser i FN, Förenta Nationerna, och i de olika staternas lagar på olika sätt.

Att människorna i demokratierna, eftersom dagens handlingar så ofta får konsekvenser långt in i framtiden, bör se till inte bara de levande individernas krav utan också till krav som kommande generationer rimligen kan tänkas ställa.

Att människorna i demokratierna tillsammans bör lägga vikt vid isynnerhet påverkan på miljöerna så att de blir bättre, både de fysiska och de sociala miljöerna, och

att människorna också bör ta hänsyn till att växterna och djuren är levande organismer som har rätt att leva vidare och behöver egna områden att leva i.

Att människorna under tidernas lopp utvecklats i samhällen med arbetsfördelning och att arbetsfördelningen i moderna samhällen är mycket långt driven.

Att människorna i dagens samhällen har

flera olika roller :

A. Huvudroll: allmän levnadsroll-
lekmannaroll-fritidsroll.

A1. Att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2. Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer.

B. Biroll: förvärvslivs-yrkes-expertroll.

B1. Att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till de egna kraven

B2. Att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Att individerna är både styrare och styrda, både subjekt som handlar och objekt som blir behandlade, och

att det är en stor mängd problem ifråga om budskapen / informationerna mellan individerna.

Att informationsprocesserna bör förbättras.

Att den långt drivna arbetsfördelningen innebär,

att alla har inre verkligheter och sysslar med problem kring dem, men att några är specialister på det,

att alla har problem kring politiska styrningar, men några är specialister på det,

att alla sysslar med ekonomiska handlingar, men att några är specialister på det,

att alla sysslar med kulturella handlingar / informationshandlingar, men att några är specialister på det.

Att specialisterna och de som på olika sätt är beroende av specialisternas åtgärder på olika sätt samverkar i informella och formella organisationer och

att det finns organisationer för bl a problem kring de inre verkligheterna, problem kring de politiska styrningarna, problem kring de ekonomiska handlingarna, och problem kring de kulturella handlingarna.

Att specialisterna och specialiseringsorganisationerna genom den långt drivna specialiseringen inte kommer i kontakt med varandra tillräckligt väl på grund av brister i de fysiska signalsystemen och inte kan tolka varandra väl på grund av brister i symbolsystemen.

Att signalerna i vissa avseenden är för få och för otydliga, men i andra avseenden är för många och för påträngande och oviktiga,

att det är svårt att välja ut vad som är viktigt och vad som är oviktigt.

Att det behövs förbättringar så

att signalerna och signalkanalssystemen blir bättre,

att symbolsystemen blir bättre,

att meddelanden som överförs sorteras bättre efter vikt, dvs så att oviktigt sorteras bort och viktigt släpps fram desto bättre.

Att framtiden beror av informationsflödena.

Att de fysiska och de sociala miljöerna på alla sätt bör ordnas bättre med hänsyn till kommunikationerna mellan individernas inre verkligheter, samtidigt som de ordnas bättre med hänsyn till individernas kroppsliga krav och behov, men

att man åtminstone kan börja med att förbättra systemen för de skriftliga dokumenten :

viktiga meddelanden bör skrivas ned, skriftliga meddelanden bör sorteras efter innehåll och viktighet, skriftliga meddelanden bör distribueras till dem de berör och så sorterade och i sådan mängd att mottagarnas inre verkligheter berikas av de viktiga meddelandena och slipper de oviktiga.

Att vad som är viktigt och oviktigt måste bedömas med mycket stor omsorg med utgångspunkt från slutmål som står att finna i individernas inre upplevelser och verkligheter,

att de politiska / demokratiska styrningarna, de ekonomiska och de kulturella handlingarna bara är medel för att nå tillfredsställande förhållanden i de inre verkligheterna, men

att de inre verkligheterna också är medel för att förbättra både inre och yttre verkligheter.

Att man bör förbättra observationerna av

de inre och yttre verkligheterna ifråga om hur det var och är, och

att man bör förbättra verksamheter som går ut på att få fram hur det kan bli och bör bli, och

att beskrivningar om hur det var och är, kan bli och bör bli, bör sammanfattas i medvetna skriftliga planeringar, varvid beskrivningar av olika planeringsmoment distribueras till och diskuteras av och bearbetas av sådana som planeringarna berör.

Att planeringar och beskrivningar bör läggas upp på ett systematiskt sätt med utgångspunkt från samhällsplaneringens fyra stora problemområden som bestämmer individens levnadsförhållanden:

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.

Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet, för de fyra rollerna A1, A2, B1 och B2.

Individens fysiska miljö - fysiska samhälle.

Individens sociala miljö - sociala samhälle.

Att förändringar i hög grad måste komma till genom politiska styrningar, och

att dessa styrningar i en välfungerande demokrati i sin tur är styrda av alla i folket, som därför, för att kunna styra bra, bör ha goda kunskaper om världen och om hur man kan och bör förbättra den.

Att världsförbättringsproblemet i hög grad är ett stort informationsproblem med sex miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i de inre verkligheterna och yttre informationsproblem mellan personerna i den yttre verkligheten, och

att framtiderna först konstrueras i de enskilda individernas inre verkligheter med hjälp av kunskaps- och erfarenhetsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.